

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA

Ciuj-Kolozsvár, St. Barón
L. Pop, (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

St.
Ramosetter Robert
Budapest
I. Sinter 2. sz.

Egy szám ár...
varon és...
Bukare...

Csehs...
Egy hónap...
Egy szám

1924 augusztus 22 Péntek

Ciuj Kolozsvár * VII. évfolyam * 189. szám

5684. AD 22

A martírium ereje

Mussolini egy kissé elszámította magát. Megesik ez a legnagyobb stílus diktátorokkal is, mint ahogyan Cézárrel és Napoleonnal is megessett. A diktátoroknak, bármily éleslátók, bármily jól ismerik különben a tömegek lélektartát, egy bizonyos ponton csődöt mond az élet és természet végtelen lehetőségeivel való versenyfutásuk. Ugy látszott, hogy Mussolini a Mateotti gyilkosság kipattanása nyomán ellene fellángoló gyűlölet lipocsei csatájában megbirja tartani pozícióját és prolongálni tudja a faszizmus uralmát. Hatalmas energiája, „übermenschi” teóriája győzedelmeskedni látszott. Hogy ez azonban csak látszat volt, azt a Mateotti holttestének feltalálásával kapcsolatos zavargások mutatják, melyek most már véres kilengésekbe csapnak át és fegyverroppogással töltik meg a nápolyi és római éjszakákat.

Mussolini sok mindennel számolt és megbizonyította, hogy ért az alacsony tömegindulatok nyelvén. Tervei megvalósításában egyszerű komédiás-gesztusok segítettek, olyan gesztusok, melyek egyetlen tömegre sem tévesztik el hatását, legkevésbé az olaszokra, akiknek minden illuzióhoz és színpadszerűséghez föltöbb nagy az érzékük. Tény az, hogy a faszizmust nemcsak gazdasági adottságok, nemcsak a veszedelmessé fejlődő kommunista terror segítette hatalomra, hanem a külsőségeknek az a varázsa, mely a néplelekben mindig mélysegese rezonál és a nemzeti emlékezésnek ragyogó görögfüzeit gyújtja ki. Mussolini egyénileg zseniális képességekkel volt megáldva ahhoz, hogy a hatalmat meghódítsa. Romantika, akaratérő, nyers répi ravaszság, a római plebs hihetetlen életakarása egyesült benne a középkori olasz condottierik vakmerőségével.

Mussolini mindennel számolt és magához vonzotta a szerencsét. Egyet azonban kihagyott számításából, egyet, ami talán végzetessé válhat számára: a martírium erejét. A népek lelke mélyén a kollektív lelkismeretnek szunnyadó tüze mindig ott parázslik, melynek lángját egy-egy forró szélroham aztán a magasba csapja. Ez a tűz sok mindent képes elhamvasztani, sok elfojtott energiát tud szakadjára eresztetni, pláne akkor, ha akadnak alkalmi tűzesterek, akik a lángot szítani tudják.

Mateotti meggyilkolása, most pedig holttestének feltalálása ilyen lángszító esemény volt. Mussolini elfeledkezett egy nagy történelmi igazságról és nem lehetett, hogy ez a feledékenység a pozícióját kerül. A tömeg amilyen alantas, éppolyan romantikus és mélyszívű is. Ma könnyen kiált „fesszít meg”, de holnap éppoly lelkesedéssel tör a hóhér életére, a hamisan és éppen az ő kényszerének hatása alatt itélkezökre. Az olasz nép, a végletek népe különösképen. A nép nem tudja megbocsátani, ha nem tökéletesen csapják be, ha romantikus érzelkeit a zarnokság keze nem csiklandozza meg állandó cirkuszjátékokkal. A népeknek nemcsak kenyére van szükségük, hanem meghatódásra is, olyan izgalomra, melyek elűzik sorsa közönségességének unalmát. Van-e az unalom elűzésére alkalmasabb meggyilvánulás, mint a martírium? A megfeszített igazság? Aligha.

Az olasz nép Mateotti-ban martírt lát, tehát ösztönén mellé áll. A külső körülmények, a titokzatoság tüze izzítja vízióját és úgy érzi, hogy a Scrs az ő kezébe tette le az igazságosztás szent kötelességét. El hát vele, él a vakmerőség, él, mert ősi erőinek, mindig alkalmi indulatkitöréseinek érvényesülését érzi benne. Így válik a tömegérzés politikummá, a politikum pedig a diktátorok veszedelmévé.

A ravasz, az okos, a tehetséges hisztrió: Mussolini, akinek a faszizmus épügy céger az érvényesüléséhez, mint a szocializmus volt, ezzel az egyetlen lehetőséggel nem számolt. Ő

sem tudta az egész világegyetemet magához ölelni és a dolgoknak minden oldalát megismerni. És talán ez lesz a veszte. Ez volt latin ősnék: Cézárnak és Cézár halála után Brutuszrak is. A rómaiak egyszerűen fejezték ki ezt az igazságot, minden időkre való érvényesüléssel.

Prefektusi jelentés a jósáshelyi templomrobbanásról

„A zsidó lakosság teljesen nyugodt és bizakodik...”

(Ciuj-Kolozsvár, augusztus 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Alábbiakban röviden van egy hivatalos közlemény közölve, amely hosszú időre keszdes dokumentuma lesz a mai szomorú viszonyokra. A jósáshelyi templom felrobbantása után az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség és a Jogvédő Iroda táviratilag fordult a belügyminiszterhez és kérte egy pártatlan vizsgálóbiztos kiküldését. Ugyanilyen kérelmet intézett a minisztériumhoz az Unionea Evreilor Románi kükaresti elnöksége is. A belügyminiszter az intervenciók hatása alatt táviratilag felvilágosítást kért az aradi prefektustól, aki a felvilágosítást előbb táviratban, majd levélben adta meg a miniszternek. A miniszter a prefektus jelentését másolatban megküldte az Unioneának és ugyanakkor közölte, hogy

ezekután nem tartja szükségesnek a kért vizsgálóbiztos kiküldését.

A prefektusi jelentés szövege szerint így hangzik:

Másolat az aradmegyei prefektúra adminisztrációs osztályának 5022. számú 1924 augusztus 5-én kelt és 90731. szám alatt 1924 augusztus 9-én irtatott jelentéséről.

Miniszter Ur!

Kiegészítésként 4748/924. számú távirati jelentésüknek, van szerencsénk a megyénkbeli Jóságos közeg zsiragógájának legelőberpítésével kapcsolatban a következőket jelenteni:

Az eddig lefolytatott vizsgálat során, amelyet a csendőrszázad parancsnoka július 26-án reggel kezdett meg a helyszínen, megállapítást nyert, hogy a tettesek egyike Serb Pavel jósáshelyi lakos, aki teljesen keimerő vallomást tett és tettestársaként Iva Pavel orvostanhallgatót nevezte meg, aki azonban állhatatosan vonakodik beismerni, hogy valami közbe volna a merénylet elkövetéséhez.

Serb Pavel kijelenti vallomásában, hogy július hó 25-én, pénteken este 10 órakor távozott a garahonci cementgyártól, ahol dolgozik. Átugrott a kerítésen és találkozott Iva Pavel diákkal azon a helyen, amelyet még aznap, július 25-én, pénteken reggel megbeszéltek. Aztán egy kis boglya szőna mellett haladt el, amely a templom közelében van, majd furót vett magához arról a helyről, ahova Iva előzőleg elrejtette, átmászott a templom kerítésén és ott helyen is megbízta a templomfalat keresztülfúrni, hogy elhelyezze a gyújtózsínort és a dinamitot. De ez nem sikerült neki, mert a fal nagyon tömör volt. Ehelyett tehát a töltényt elhelyezte a fal közepében levő kis bádogyventillátor üregébe, mely a keleti oldalon van, jobbra az oltártól. A zsínór meggyújtása után mindkétten elfutottak és pár perc múlva megtörtént a robbanás, 11 órakor.

A megjejtett vizsgálat adataiból teljesen megállapítható Bodán János ártatlansága, akiről Serb Pavel vádolt azt állította, hogy ő szolt volna Iva orvostanhallgatónak, hogy dinamitot szerzett. Letartóztatott még egy Ucea nevű embert, Serb Pavel sógorát, akiről az a gyanu, hogy ő kerítette a robbantószert. Az embereket és iratokat áttették az itteni ügyészséghez. A nyomozás azonban tovább lesz folytatva, mert olyan indokok vannak, amelyekből

feltehető, hogy a merényletben egy neológ zsidónak is része van, mint-hogy ezek a neológok halálos ellenségei az ortodox zsidóknak, akik a templomot fentartják.

vénnyel. Ki re ismerné? Így hangzik: sic transit gloria mundi...

A dicsőség alkonya ott dereng már Mussolini egén. Az alkenyatsötétjét pedig a Mateotti feletti gyász szolgálhatja. A diktátor követni fogja latin őseit a nagy tragédia útján. S. L.

A merénylettel kapcsolatban az „anumita presa” (ez elszécsodott sajtót érti alatt) nagy lármát csapott, fantasztikus és egészen tulhajtott híreket közölt aszal a látható célzattal, hogy megrágalmazza és presztizsükben lealacsonyítsa azokat, akik a nyomozást vezették, tobzódo részletességgel olyan nemlétező tényeket közöltek, mint például a következők: a templom teljesen rommá lett, az imádkozókat akarták elpusztítani, a lakosság antiszemita mozgalma, sőt az a tény is, hogy a kihallgatott zsidókat a hatóságok torturáknak tették ki, stb.

A közvélemény tájékoztatására és az igazság megállapítása érdekét en szükségesnek tartjuk, hogy ebben a kérdésben közleményt adjanak ki, amely a tényeket a maguk valóságában állítsa be, vagyis hogy a robbanás folytán a külső falon nem támadt csak egy 50 négyzetcentiméteres rés, aminek az anyagi kára ezer lejnél többet nem tesz ki, a templom belsejében történt rombolások viszont arra korlátozódnak, hogy tönkrement 11 pad, az oltárterítők szekrénye és 75 ablaktábla, vagyis szó sincs a templom teljes romkádóltéréről, stb.

A kár ugy nagyalálánosságban száz-harmincezer lej.

Megállapítást nyert, hogy csak az épületet fenyegette veszély és nem az imádkozókat, amint egyes lapok írják, a cselekményt is egyedül a tettes személynek lehet csak a rovására írni, semmi összefüggésben nincs a lakosság többi részével, amely távol áll a merénylettől.

A zsidó lakosság teljesen nyugodt és bizalommal fogadta a bevezetett és most is folyó vizsgálatot, amelynek végtelges eredményét idejében közölni fogjuk.

I. Georgescu, sk.,
prefektus, közigazgatási
vezetőfelügyelő.

R. Bejan, sk.,
titkár.

A másolat hitelesül:

Olvashatatlan aláírás, sk.

A prefektusi jelentés sok érdekes és új momentumok tartalmaz a jósáshelyi templomrobbantás ügyében. Igaz ugyan, hogy arról nincs említés téve, hogy mi történt a gyanúsítottakkal, mert tudomásunk szerint e pillanatban csak egy ember, Serb Pavel van tartóztatásban. Viszont a prefektus ur mégis szolgál szenzációval, amennyiben olyan adatok vannak birtokában, amelyekből feltehető, hogy a merényletben egy neológ zsidónak is része van. Ezekre az adatokra csakugyan kíváncsiak vagyunk és nem vehető rossz néven töltnünk, ha már előre kétségbe vonjuk alaposágukat, mert még nem fordult elő a zsidó nép hosszú évezredek történetében, hogy zsidó ember, legyen az akármilyen hitárnyalatu, zsidó templom ellen támadt volna.

A legfeltűnőbb azonban az az idegesség, amellyel a prefektus ur az „anumita presa” híreit kíséri. Egészen szokatlan ugyan, hogy hivatalos jelentésekben sajtóikkal polemizálnak, annál is inkább, mert a sajtó az ügyben teljesen tárgyilagos volt és semmivel sem színezte ki jobban az esetet, mint a prefektusi jelentés. Egyetlen lap sem írta, hogy a templom teljesen rommá lett.

Annak viszont mi is nagyon örülünk, hogy a prefektus ur jelentése szerint „a zsidó lakosság teljesen nyugodt és bizalommal fogadta a bevezetett nyomozást.” Bár igaza lenne a prefektus urnak...

ásár

rsanyagok
zerzési alkalom

akmai
esszusok

efon: 10-32

ör

l, telef. 394

tógépeket

illványokat,
otoros kör-
hasító gé-
tűzi faapritó
dezéseket

gyári

osipari

zetési fel-
lettel szállt

no Rt.

ea Victoriei 45.

Telef. Int. 356.

Kötél

cső árak!

áruháza

45. Oradea-
taja Unirei 2

A Csertő-utcai ostrom

Popa rendőrkapitány nyilatkozata

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnapelőtti számában az Uj Kelet részletesen foglalkozott Popa Victor harmadik kerületi rendőrkapitány ügyével és köztük, hogy Munteanu prefektushelyettes szolgálatai érdekből az ötödik kerülethez helyezte át, amíg az ellene megindított fegyelmi eljárás befejeződik. Áthelyezték a III. kerület többi tisztviselőjét és alkalmazottját is. A fegyelmi vizsgálat már meg is kezdődött, eddig azonban még semmi pozitív eredmény nincs. Tegnap kihallgatták az esetben szereplő Bangür Jánost, Rucska Sándort, Schreiber Imrét és Benedek Istvánt, valamint az általuk bejelentett tanúk egy részét.

Az „audiatur et altera pars“ elve alapján most helyt adunk a másik fél álláspontjának is. Popa rendőrkapitány részéről a következők közlésére kértek fel:

— Az Uj Keletben megjelent cikk a vádló egyoldalú állításait tartalmazza. A vezetésem alatt álló rendőrség senki ellen igazságtalan hajszát, vagy brutalitást nem követett el. A hadbíróság az eljárást nem szüntette meg, hanem a felmerült gyanúkok alapján az eljárás tovább folyik a bűnösök kiderítése végett.

— Jellemző az esetre Schreiber bérkocsis-ségéd tudatosan valótlán beállításai, aki maga heimeri a rendőrségen, hogy a Piata Mihaiul Viteazul-tól a str. Rugului-ig, tehát egy 6-7 perces utért 20 lejt fizettem neki szó nélkül, nevezett azonban nem ismert engem és én magam sem akartam mondani, hogy ki vagyok, mert kíváncsi voltam, mit csinál egy bérkocsis a keze közé került utasokkal. Miután elégedetlenségét durva szavakkal közölte velem, felszólítottam, hogy vigyen a központi rendőrségre, amennyiben az általam kifizetett 20 lejt elégtelennek találja, amit ő meg is tett. Valótlán Schreibernek az az állítása, hogy az inspekciónak tiszt neki adott igazat, sőt igazolványát is visszatartotta és meghagyta neki, hogy vigyen vissza a str. Ruguluiba. Természetes, hogy a másodszori utért, amit az ő jogtalan követelése miatt kellett megtegyen, nem voltam hajlandó neki fizetést adni, erre különben az inspekciónak rendőrtiszt is utasította őt. Schreiber

vallomásának többi része szintén a valóságnak meg nem felelő állításokat tartalmaz. Az az állítás pedig, mintha az egész vádat én magam koholtam volna, ellentétben áll a tényleges valóságokkal és így azzal nem is foglalkozom. Ez ügyben különben a fegyelmi eljárás megindítását magam is kértem magam ellen és addig is, míg ez befejeződik, még annak a közlésére kérem fel Önöket, hogy nem fegyelmi uton lettem elmozdítva a III. kerület vezetéséből, miután elhelyezésem pusztán szolgálati okokból történt.

Lerakták a munkácsi héber gimnázium alapkövét

A rabbinátus gyászt és bűjtöt rendelt el az ünnepély napjára

(Munkács, aug. 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A munkácsi héber gimnázium mégis felépül. A sok intrika, fenyegetőzés, célját tévesztette és a megtántoríthatatlan zsidó munka mégis meghozza gyümölcsét. A héber gimnáziumnak augusztus 17-én volt nagy, országos ünnepelés között az alapkövetétele, s ez a megváltozhatatlan tény nagyszerű bizonyítéka a megújodását élő héber kultúra szuggesztív és diadalmas erejének.

Ennek dacára mégsem szűnt meg a másik tábor aktivitása a gimnázium ellen. Spira Lázár munkácsi rabbi és tábora erősebben mint valaha lépett akcióba a munkácsi héber gimnázium elgáncolására. A múlt napokban átkot szórt azokra, akik a héber nyelv és iskolák mellett exponálják magukat. S mára újabb eseményt készített elő.

A munkácsi rabbinátus megbízásából tegnap az összes munkácsi templomokban kihirdették, hogy:

Augusztus 17 — vagyis a munkácsi héber gimnázium alapkövetétele napja — gyásznapja a ruszinszkói zsidóságnak s ezért a rabbinátus felszólítja a ruszinszkói zsidóságot, hogy augusztus 17-én 10 óráig gyással és bűjtöllel vezekeljen Isten bünbocsánatáért.

A rabbinátus röpcédulákat is bocsátott ki, amelyben megismétli a bűjt és gyász szükségességét és azzal végződik, hogy akik a héber gimnázium ünnepésén részt vesznek, azok beszennyezték lelküket, — a távollevők és bűjtőlők pedig megáldatnak.

Ennek dacára óriási tömeg gyűlt össze a héber gimnázium alapkövetétele napján megünneplésére.

Munkács szinesebb és elevenebb, mint bármikor; csupa zaj és exotikum. Csehországból, Szlovénországból, Ruszinszkó minden részéből, Lengyelországból, még Litvániából is eljöttek

sát magam is kértem magam ellen és addig is, míg ez befejeződik, még annak a közlésére kérem fel Önöket, hogy nem fegyelmi uton lettem elmozdítva a III. kerület vezetéséből, miután elhelyezésem pusztán szolgálati okokból történt.

a héber kultúra első impozáns ruszinszkói intézményének ünnepelésére. Az ünnepi aktust Guttman Mose, a héber iskolaegyesület elnöke nyitja meg. Tömör, frappáns beszédben válaszol a zsidóság multját, szenvedését, galut-sorsát. Rámutat, milyen fanatikus gyűlölettel próbálják a maradiak a héber kultúrát elbuktatni. „Dehát mi nem törődünk velük! Nekünk nincs szükségünk ezekre a megkövesedett, mumiazsidókra. A gyermekekből és fiatalokból nő ki és gyarapodik Izrael tábora, ezek a mieink és a mieink maradnak minden viaskodás és küzdelem árán. Mert bennük van sorsuk és jövőnk minden magva elhivatva.“

Guttman Mose után a prágai kormány és Toupalitz munkácsi zsupán megbízásából dr. Maty zsupán tanácsos, Munkács város nevében dr. Peysz alpolgármester üdvözölték a zsidóság új kulturintézményét. Majd Milekowszki, a jezsuita héber tanítóképző professzora, a palesztinai Keren Hájesszód megbízottja lép az emelvényre és nagyszerűen felépített, hatalmas perspektívájú beszédben ragadja magával a tömeget. Nagyszerű érvekkel támasztja alá, hogy a zsidóság hivatása mindig a kultúra, a tudás fejlesztése és tanítása volt és aki ennek az ellenkezőjét hirdeti: az ellemésége a zsidóságnak. Utána Lichtig, a kelet-szlovén zsidóság, Springer (Prága) a Zsidó Nemzeti Alap, Szerény Béla a ruszinszkói cionista szervező, dr. Chavi Schappira a héber írók, Weingarten Samuel az országos Mirraohi, dr. Spielberger Mór a héber irodalmi társaság nevében tolmácsolják üdvözlőiket. S. Hvaroz Simiel (Michalovce) bejelenti, hogy a héber gimnázium javára rövid idő alatt 25.000 cseh koronát gyűjtött. Majd felolvasták az alapító okmányt, amelyet elszórt dr. Maty és dr. Peysz írtak alá és fedett ércökben az alapító alá helyezték el. Barát Henrik

A méroni Lag-beómer-ünnep

Irta: Patal József
(Folytatás)

Egyszerre csak, amint felémeljük szemünket, Szafed felől mintha megmozdulna a hegy. Minden oldalról a sziklák közül színes alakok mozognak és gördülnek lefelé. Mintha kivirágzanának a kopár kővek a káprázató napsütésben. Patyolatfehér, azurkék, olivazöld, narancssárga és cinóberes színfoltok villognak és ereszkednek alá a lejtőn. Zászlók lobognak a levegőben szerteszét. Majd feltűnnek az arcok, amint félkörben az út felé közelednek.

Egy sziklacsúcsról végignézem az egész menetet. Nyulánk termetű fiatal szefard, földig érő fehérsis keselyemtalárral, izgalomtól égő arccal, mint valami itju próféta viszi a Tórárt kísérő zene ritmusára táncolva. Így táncolhatott Dávid király lenátalvástjében, mikor hazahozták a frigysekrényt, trombitaszóval és dobpergéssel, lantokkal és citerákkal. „Drága, féltett kincs ez a Tóra is — magyarázza kísérőm, — sok százéves, még a híres R. Abuhab használta és olyan mintha ma írták volna. Egyszer egy éjjel ellopták a templomból és akkor elmentek R. Simon sírjára panaszkodni és mire reggel visszajöttek, a Tórárt ismét a helyén találták.“ A tóratekeres szefard módra ezüstveretű cédrusfatokba van burkolva, nem köpenybe, mint nálunk. A menet lassan hőmpölyög lefelé. Egymásután tűnnek fel a zászlós csoportok. Sasok ropognak át a légből kiterjesztett szárnyal és lenéznek csodálkozástól villogó szemekkel. Fiatal anyák ülnek büszke arab méneken, egyik kezükben a kantárszijat tartják, a másikban lobogóhajú kis fiacskájukat fogják át féltőn, de biztosan. Más-más színű abájé, kefeje és sgal ékesíti az anyát és a hároméves kis „völégnyit“, akit Méronban fognak eljegyezni a Térával... Bölcsarcu öreg zsidók vonulnak el fehér ösvéteken és apró szürke szamarkon, miket hátulról bétall nógatnak arab gazdáik „Jalla, Jalla“. És a héber dalokba belevegyül az arab nóta:

„Belladije, belladije...“

„Látja ezt az öregasszonyt a szamar hátán? — kérá dr. Barsinó — kilencvenkét éves és meg-

teát és süteményt osztogatni a virrasztók közt. Négy szamar görnyedésig telerakva viszi előtte az ételmet. Nem engedni hátul menni, nehogy az arab megdézsmálja. És aki mellelte gyalog megy, mert nem bírja a lovaglást, a hetvennyolc éves Málkela, elnöknőnk, ugyanilyen járatban van. Szafed ellát ma este mindenkit, aki éhes lesz.“

Mikor Hana effendi a lovasaival elhagyja az őrhelyet, hogy a menetet elő lovagoljon, mi is felültünk ösvéveinkre és beleolvadtunk a daloló tömegbe. Lassan-lassan hőmpölyög a menet, hosszú tolyama a hepehupás sziklák uton. A szafedi hegyekről még egyre ereszkednek az árnyékok, az alakokat már nem látni a távolból és a menet eleje a Tórával már ott kigyózik felfelé a kopár méroni lejtőn. Az egyiptomi kivonulás képe elevenedik meg előttünk a kösivatagban. „És az Ur frigidájának dicsősége vonult előttünk nappal.“

Három óráig tart az út, míg elérjük Móront és kibontakozik előttünk a Rabbi Simon barlangjára fölött emelkedő mauzoleum hatalmas fehér kupolával, négyzetes nagy udvarával, zsinagógájával és oldalhajóival. Köröskörül a sziklák hegyoldal tele van sátrakkal és barakkokkal, mintha egy nagy hadsereg tított volna itt tábor. A közepén a Hadassza kórház barakja, orvosokkal, ápolóknokkal. Mögötte a Keren Kajemet nagy sátra óriási felirással: „Váltások meg a tanaiták országát...“

Férge fehér-kékruhás leánykák szaladnak körül a táborban és fehér-kék szalagot tűznek a bacsusok mellére a tanaiták országának megváltására... A chaszidok sem bujnák ki a kedves kötelesség alól. Méronból, a régi tanaita községből bizony alig maradt valami. Néhány dűledező arab ház jelzi a helyét. És oldalt a sziklák között R. Simon zsinagógájának romjai. Csak egyik csonka fala áll még, mint a jeruzsálemi szentélyből. Mellette egy nagy gránátalmafa ríktó piros virágokkal és néhány szelíd, alacsony fügefá. A templom közepén a kőpadlás alatt mintha forrás volna, vagy barlangnyílás. Barlang forrással, szentjánosfával, vagy fügefával, mint amelyben R. Simon és fia rejtőzött, sűrűn látható ezen a vidéken. A zsinagóga romjaiból pompás kilátás nyílik. Szemből a Hermon hóval borított csúcsa, a tulsó oldalon az Amon, ahonnan ellátni egészen a tengerig, oldalt

a Genezáreth napfényes kék tava és lent a völgyben sziklaóriások között száguldó lovasok, akik mincha előtt el akarják érni Móront. A bacsusok tömegei már ott feszengenek, tolonganak a háromkupolás mauzoleum udvarán, hogy minél előbb a siremlékhez férközhessenek. Még jókor be tudok jutni én is. Mintha égő máglyák közé lépnek. A félhomályos mauzoleumban R. Simon és R. Eiezer kriptabarlangja fölött emelkedő két hatalmas fehér tömb telistele van aggatva égő gyertyákkal. Két lobogó gyertyával a kezében lép be mindenki és az izzó hőségtől elolvadó gyertyákat reátapasztja a csupaszk kötőmbe oldalára, meg tetejére, úgy hogy a sok viasz és fagygyu egyetlen lobogó máglyává olvad össze a kötőmbe körül. A sirtőmböket körülzáró vasrácsokon és köröskörül a falakon nincs egy tenyérnyi hely, hol gyertya, vagy viaszdarab ne lobogna.

Az izzó gyertyalángok fénye élesen megvilágítja a máglyatömbök előtt imbolygó, könyörgő, imádkozó nők és férfiak arcát: „Kelj fel szent cadik, élő világosság, Rabbi Simon bár Jochai könyörgő Isten előtt, kegyelmezzon, erősítsen, áldjon, tisztítson, emeljen, tápláljon, segítsen, Abraham, Izsák, Jákob, Mózes, Áron, Dávid, Salamon és minden jámborok és szentek érdekében...“ A lángoló mauzoleum-templomból átkanyarodnak balra a barlangnyílás előtt emelkedő Szentek Szentjébe, ahol a párás homályban sisetgő, füstölög edényekben folyik az olajáldozat... Fent a mennyezetről égő olajmécesek százai lógnak alá, a szentek örökmécesei, mindegyiken egy-egy név: „Eljahu próféta örökmécese“, „Dávid király örökmécese“, „Mózes, Józsuá, Saul örökmécese“.

És a barlang-templom taláros őrei körüljárnak apró fáklyákkal a kezükben és újabb méceseket gyújtanak halk áhitattal az adakozók hozzátartozóinak lelkéért. És imák siraak, zokogtak az élőkért: „Kelj fel nagy terebintus, három világok hatalmas, te vagy Rabbi Simon bár Jochai, kinek arca isten formálta odafent és kinek hangja felszáll a magasságok-magasságába és megkoszoroztatik a szent koszorúval, a világok Ura büszkélkedik veled minden világában, kelj fel és légy szószólóink irgalmas Atyánk előtt Izrael gyermekeiért, szepős csecsemőiért és a tanházak tanítványaiért...“

A nemze

(Csernovitársától.) A ros főorvosa

— Nos,

— Kedv

is a szívem

fajulhattak

— Ó ké

A komoly r

és mélyen r

berek próbál

évtizedes ha

— Már

hogy véres

napokig nem

minden boko

ezek a „me

hallottam, h

selkedtek.

— Nem

a lapok feltu

de az Ön f

adósai a mi

Saveanu

elnöke, mind

egészen mag

igazságtalanu

útni. Akadna

kan, akik ne

de ezek rend

vevények ért

ez idézi elő

Csernovit

a nemzeti

századokon á

ban és ez mi

séges, meg n

zsidók, német

egymással, h

kulturális fej

Ennek a ne

kulturális int

tyái a művel

ták az ország

ven hirdették

már békeidő

a Béth Jizra

épitménye a

És így minde

otthona. A

állanak a góts

ódon, patinás

cimerrel. Val

palotás. Az osz

dályozta, hogy

nek, nem vin

egyeduralmat,

istóli, kultur

Ez magyarázza

kulturáltabb z

ság is Bukovin

Itt minden

gosit fel Save

van megszerve

galomig. Ninc

nemzetiségi. A

a Polonia leng

van: Makkabe

— És hogy

— Nagyon

gal. Csak a z

között.

Igen, az ör

még vele Cser

Az öt nem

terén és békéjé

nyomás miatt

itt is teljes gő

anyira, mint

még minden cé

gyakran a jidd

polgármesteri sz

nemzetiségek bé

inkább zsidók,

románok. Néhán

romanizáltak. N

Schiller és W

Schiller szobor

Öt nemzet városa: Csernovitz

A nemzetiségi együttélés évszázados tradíciói. A csernovitzai harmincéves háború. A bukovinai zsidóság problémái

(Csernovitz, augusztus hó. Az Uj Kelet munkatársától.) A szöke Saveanu doktor, Csernovitz város főorvosa megelégedett mosollyal kérdezte:

— Nos, hogy tetszik Önnek a mi városunk?
— Kedves város, intelligens város, nekem már is a szívenhez nőtt, csak azt nem értem, hogyan fejlülhetett idáig a dolgok...

— Ó kérem, éretlen gyerekvirtus volt az egész. A komoly románság távol állott a zavargásoktól és mélyen elítélte azokat. Meggondolatlan fiatalemberek próbálták megbontani a város társadalmának évtizedes harmóniáját, de nem sikerült nekik.

— Már megengedi Doktor ur, én úgy tudom, hogy véres verekedések voltak és a Volksgartenben napspók nem mertek kimenni az emberek, mert minden bökörben ott leskelődtek támadásra készen ezek a „meggondolatlan“ fiatalemberek. Azt is hallottam, hogy a hatóságok nagyon passzíven viselkedtek.

— Nem volt olyan veszedelmes a dolog, ahogy a lapok felfújták. Verekedések csakugyan voltak, de az Ön fajtésivérel semmivel sem maradtak adósai a mi diákjainknak...

Saveanu dr., aki a Dragos Voda sportegyesület elnöke, minden felindultság nélkül mondta ezt, egészen magától értetődőnek tartotta, hogy akit igazságtalannal megütöttek, annak joga van visszautánni. Akadnak természetesen Csernovitzban is sokan, akik nem tartják ilyen magától értetődőnek, de ezek rendszerint nem csernovitziak. Az új jövővények értelménél állanak a régi tradíciók előtt és ez idezi elő az időnkint kitűző diázharmóniát.

(Öt népfaj egymáshoz ékelve)

Csernovitz zsidóktól fogva klasszikus hazája volt a nemzetiségi együttélésnek. Öt népfaj élt itt évszázadokon át egymásba ékelve, teljes szabadsággal és ez mindannyiokban kifejezett az egészséges, meg nem alkuvó népi öntudatot. Románok, zsidók, németek, lengyelek és ruthének vetélkedtek egymással, hogy minél magasabbra jussanak a kulturális fejlődés és politikai érettség lépcsőjén. Ennek a nézes versenynek nyomán gyönyörű kulturális intézmények keletkeztek, hatalmas bástyái a művelődésnek, amelyek egyformán szolgálták az ország és a város fejlődését, bármily nyelven hirdették is a tudás igéit. A Palatul National már békeidőben a román kultúra otthona volt, és a Beth Jisrael, a Jüdisches Haus monumentális építménye a zsidó szellem diosőségére volt emelve. És így minden népi kultúrának megvan a maga otthona. A Herrensassenben egymással szemben állanak a gótstílusú, csipkés Deutsches Haus és az ódon, patinás Lengyel Ház, az oroszlanos lengyel címerrel. Valamivel odább van a ruthén kulturpalota. Az osztrák uralom alatt senki sem akadályozta, hogy nyelvi kultúrák szabadon fejlődjenek, nem vándoroltak magánok egyik nemzet sem a szabadalmat, mindeniknek megvoltak a maga iskolái, kulturintézményei és politikai szervezetei. Ez magyarázza meg azt is, hogy nemcsak a legkultúraltabb zsidóság, de a legkultúraltabb román-ság is Bukovinában él.

(Nemzeti sportegyesületek)

Itt minden nemzetek szerint tagozódik, — világosít fel Saveanu dr. — minden nemzetek szerint van megszervezve a sporttól kezdve a munkásmozgalomig. Nincs is más sportegyesületünk, csak nemzetiségi. A Dragos Voda román, a Jahn német, a Polonia lengyel, a zsidóknak két sportklubjuk is van: Makkabea és Hakoah.

— És hogy férnek meg egymással a csapatok?
— Nagyon békésen, sőt néhol meleg barátságokkal. Csak a zsidó csapatok veszekednek egymás között.

Igen, az örök zsidó átok, gyakran találkoztam még vele Csernovitzban.

Az öt nemzet városa féltve őrködik régi karakterén és békéjén, de ez bizony a felülről jövő nyomás miatt nem mindig sikerül. A románizálás itt is teljes gőzzel halad előre, bár távolról sem annyira, mint például az erdélyi városokban. Itt még minden cégtáblán látható a német felírás, sőt gyakran a jiddis is. A városi elöljáróságban és a polgármesteri székben azonban, melyet hajdan a nemzetiségek képviselői felváltva töltöttek be, leginkább zsidók, románok és németek, ma már csak románok. Néhány héttel ezelőtt az utcaneveket is románizálták. Nem könyörültek senkinek. Goethe, Schiller és Wagner mind száműzve lettek s a Schiller szobornak a Schillersplatzról a Deutsche

Haus arnyas fái közé kellett menekülnie. A Herzl Tiavadar-ter, amelyet a cionizmus vezérének halálakor nevezett el így a kegyeletos városi tanács, szintén nevet változtatott; Targul Vechii, Régi vásár lett belőle. Pedig a román kiválóságoknak, Dragos Vodától kezdve a helyi nagyságokig, az osztrák uralom alatt is megvolt a maguk utcája és tere Csernovitzban.

(Két szomszédvár)

A különböző nemzetiségek még csak meglennének valahogy egymással, de a zsidók között nagy a háberuság. Nemesek két sportegyesületük, de két kulturpalotájuk is van: a Jüdisches Haus és a Toynbeehalle. Az egyikben dr. Straucher az ur, a másikban dr. Ebner. Mint két szomszédvár, úgy áll szemben egymással ez a két monumentális építmény. Harminc év óta áll a harc Straucher és Ebner között. Vannak, akik azt mondják, hogy nem is annyira elvekért (hisz mindketten zsidó nemzeti alapon állnak), mint az elsőségért folyik a nagy küzdelem, bár kétségtelen, hogy dr. Ebner mindig gerinecs és elvált volt, viszont az öreg Straucher mindig oportunnus és talpnyaló s talán ezért is győzött mindig Ebnerrel szemben. Több mint két évtizede képviseli Straucher a parlamentben Csernovitz városát és minden választásnál Ebner volt az ellenfele. Szinte tragikus, ahogy ezt a nagykonceptiójú, bátor és becsületes embert a politikai balszerencse üldözi. És a legnagyobb tragikum, ami már szinte komikumba hajlik, hogy szent elhivatottságnak érzi, hogy legyőzze és eltávolítsa a zsidó közélet színteréről Strauchert.

Straucher csakugyan ártalmas és korrumpáló jelenség Csernovitz zsidó politikájában. A liberális párt támogatásával jutott a parlamentbe s a hálás képviselő tűzön-vízen keresztül támogatja a kormányt és tepsol minden jogfosztó rendeletnek. Ezért viszont a kormány kinevezte őt a hitközség gondnokának, (Gerent), ami állítólag nem is rossz tisztség. Széltében-hosszában beszél Csernovitzban, hogy Straucher képviselő ur a múlt héten 60 000 lejt utaltatott ki magának a hitközség kasszájából nyaralási célokra.

Elpusztíthatatlan természet ez a Straucher, már jóval felül van a hetvenen, de azért még vannak gáláns kalandjai. Az Ebner-pártiak már már lemondtak róla, hogy valaha is meg fog halni ez a Matuzsálem. A népszerűtlen azonban már végkép aláhanysított. Míg az Ebner népgyűlésein a Toynbeehalleben ember ember hátán szorong, addig Straucher már csak egészen zárkórt társaság előtt mer mutatkozni. Ott is csak rendőri fedezet mellett. A multkor még így is megdobálták záptojással a Jüdisches Haus előcsarnokában, a saját mellszobrára alatti.

(A harmincéves háború vége)

Dr. Ebnernek most már minden kilátása megvan, hogy a legközelebbi választásnál ő lesz végre Csernovitz képviselője. Nincs ugyanis olyan kormányerőszak, amely Strauchert még egyszer megválaszthatatná.

Legfőbb ideje is, hogy végetsrjen ez a harmincéves háború. Nemcsak azért, mert a közönség unja már, de mert a zsidó közéletnek szüksége van dr. Ebner teljes vezéri munkájára. A bukovinai zsidóságnak nagyrészt ugyanazok a problémái, mint nekünk erdélyieknek. Ott is van kormányrendeletekkel súlyosított iskolakérdés, amellyel a „Szafa Ivrijá“ iskolaegyesület igyekszik megbirkózni a fanatikus és örökifju dr. Bierer vezetése alatt. A politikai jogokért dr. Ebner harcol oroszlanként s a minteszerű Palesatina-neunkát az ifjak: dr. Reifer, dr. Geiger, Silberbusch tanár és dr. Weisselberg vezetik.

Zsidó munkára keresve sem lehetne alkalmasabb terepmentet találni, mint Csernovitz. Itt megvannak a megfelelő tömegek, (több mint 60 000 zsidó van Csernovitzban), meg vannak a vezérek és főként mögöttük van egy szabadságban és zsidó nemzeti nevelésben eltöltött gazdag mult. Bukovinában a cionizmus mint alapelv, már nem tartozik a vitatható problémák közé. Itt már csak a cionizmus arnyalatai hadakoznak egymással. Igaz, néha a kívánatosnál nagyobb hevesességgel. De ha a szükség parancsolja, megesszünk a differenciák és a zsidóság mint egységes test áll talpra jogainak védelmére.

Mi erdélyiek sokat tanulhatunk politikai érettség és egészséges népi öntudat tekintetében Csernovitztól, az öt nemzet városától. *Marlon Ernő*

Newyorki levél

Kit akarnak elnökül a zsidók? Ford szenátorjelölt. Egy megtért misszionárius. Newyork állam volt kormányzója letartóztatásban

(Newyork, augusztus 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A közvélemény ma is az elnökválasztás hatása alatt áll. A lapok egyre másra szölgaltatják meg a politika, a pénzügy, a munkásság, a trösztök vezető egyéniségeit, hogy kit tartanak és mi okból alkalmasnak az Unió elnöki méltóságára.

A zsidó lapok is ilyen ankétot rendeznek, de ők a zsidó közönségtől kérdik ugyanezt. A kereskedőtől, az iparostól, a gyárostól, a munkástól.

Íme egy jiddis lapban közzétett egy-két hozzászólás:

„Ha az ember fölteszi a kérdést: Coolidge vagy Davis — így ír Max Avorutzky — akkor e kérdés úgy hat, mintha afőött tépelődne: mi helyesebb, ha a fej megy a falnak, vagy ha a fal megy a fejnek. Olyan államférfiakat nem lehet támogatni, akiktől az ember semmi pozitív jót nem várhat. Így hát La Follette maradjon, a jó öreg veterán, akit talán mégis ki kellene próbálni. Hogy is mondja a közmondás: Ha semmi veszteni valónk és valami nyerni valónk van, már meg lehetünk elégedve. Azért próbáljuk meg La Follette győzelmét.“

Louis Goodman így ír:

„Az elnöki helyre mégis csak Coolidge való. Miért? Mert már megszoktuk egy kissé, szonfelül pártolja a kereskedelmet. Tessék elhinni, ha a republikánusok vannak hatalmon, mindig jobb idők voltak, mint más pártok idejében. Maradjunk hát Coolidge mellett.“

Dragicosovsky Jehuda véleménye:

„Davist akarom elnökül. Hitem szerint ő a legfontosabb jelölt a zsidók szempontjából. Tudjuk, hogy a bevándorlás kérdésében Coolidge mennyire a zsidó nép ellen dolgozott. La Follette nem jöhet tekintetbe, mert barátságos arcot mutat a Ku Klux-Klan leálcazott képe felé.“

Davis is liberal

Un der kligste vün alle drei.“

Amiből kiderül, hogy az amerikai zsidóság a köztársaság politikai életében nem egységes és arra szavaz, aki érdekeihez és érzelmeihez közelebb áll.

Henry Ford ismét politikai vonatkozásban beszéltet magáról. A Michigan államban levő Lansingban republikánus programmal jelölteti magát szenátornak. A politikai vezetők két okot említenek. Elsősorban ki akarja emelni régi ellenfelét, James Consens szenátort eddigi pozíciójából, másodsorban új politikai ötleteket akar bedobni a köztudatba, amiket sokkal hatásosabban vél elintézni úgy, ha tagja a törvényhozásnak, mintha csak sajtóban és röpiratok útján cselekedné meg ugyanezt.

Nem amerikai esemény, mégis zsidó és nem-zsidó lapok egyképen sokat foglalkoznak vele.

Varsóban néhány hét előtt lakásán fölakasztva találták a hatvankilenc éves Hersch Juugmannt.

Ki volt az öngyilkos?

Sen felesége, sem gyereke. Sen barátja, sem jóakaró ismerőse.

Az asztalán levél, e levélben pedig a következő sorok:

„Mint zsidó akarok meghalni. Irjátok meg Amerikában élő barátaimnak, akik között hiába igyekeztem híveket szerezni az anglikán vallás számára. Ide jöttem szegény zsidó testvéreim közé, akiket megtérítettem, de most már ezt is megbántam. Utóbbi időben eljártam a chaszidok kis templomaiba, ahol nem ismertek és itt imádkoztam. Taliszom, imakönyvem és tefilinjeim is itt találhatók. Kérem a Caevra embereit, hogy ezeket tegyék koporsómba akár zsidó, akár nem zsidó temetőbe helyeznek.“

A varsói rabbinátus hozzájárulásával az öngyilkost a zsidó temetőben temették el. Amerikai barátjai most gyűjtést rendeztek sirtővére, amit öngyilkossága évfordulóján fogják felállítani a megtért hittérítő sirja fölé.

A newyorki rendőrség egy kihágás miatt nem kisebb személyiséget, mint Newyork állam volt kormányzóját, John M. Dicks et letartózt.

alapkövét

ojára

száns ruszinszkói in-
Az ünnepi aktust
skolaegyesület elnöke
us beszédében vázolja
edéssét, galut-sorsát.
külölettel próbál
kulturát elbuktatni.
velük! Nékünk nincs
gkövesedett, mumia-
és fiatalokból nő ki
en, ezek a mieink és
en viaskodás és küz-
k van sorsuk és jó-
tve.“

prágai kormány és
án megbízásából dr.
ukács város nevében
dvőzötték a zsidóság
d Mileikovszki, a je-
zó professzora, a pa-
megbizottja lép az
felépített, hatalmas
gadjá magával a tö-
támasztja alá, hogy
a kultúra, a tudás
és aki ennek az el-
lémsége a zsidóság-
keletszlovenszkói zsi-
a Zsidó Nemzeti
zinszkói cionista szer-
a héber írók, Wein-
Mitrachi, dr. Spiel-
mi társaság nevében
S. Szvaroz Simiel
gy a héber gimnáz-
att 25.000 cseh ko-
olvaszták az alapító
dr. Maty és dr. Payse
ban az alapkö alá
Barát Henrik

tava és lent a völgy-
záguldó lovasok, akik
Márton. A busosok
tolonganak a három-
hogy minél előbb a
Még jókor be tudok
gylak közé lépnek. A
Simon és R. Eliezer
két hatalmas fehér
éző gyertyákkal. Két
lép be mindenki és
tyákat reitapasztja a
tetejére, úgy hogy a
en lobogó máglyává
A sirtőmböket körül-
l a falakon nincs egy
vagy viaszdarab ne

ye élesen megvilágítja
gó, könyörgő, imád-
felj fel szent cadik,
ár Jochai könyörgő
sítsen, áldjon, tisztít-
sen, Abrahám, Izsák,
Salamon és minden
en...“ A lángoló
arodnak balra a bar-
ntek Szentjébe, ahol
fűstölög edényekben
a mennyezetről égő
a szentek örökmé-
: „Eljaha p'ófta
örökméce“, „Mózes,

os örei körüljárnak
és újabb meséket
akozók hozzátartozói-
zokogtak az élőként:
rom világok hatal-
om Jechai, kinek ar-
tinek hangja felszáll
megkoszorúztatik a
a büszkélkedik ve-
és légy szószólónk
gyermekéiért, szepős
tványaiért...“

tatta. Dicks automobiljával meg nem engedett sebességgel száguldott az utcákon és sikerült elgázolnia Mrs. Nelly Kiettinget. Amikor az inspekción tartó rendőrtisztviselő előtt igazolta magát és mint volt kormányzó külön elbánást kért, a rendőrtiszt amerikai hűvösséggel így felelt:

— Nagyon sajnálom, de én csak szolgálatot ismerek, nem pedig előkelőségeket. Sem aktív, sem lejárt előkelőségek nem imponálnak nekem. Én önben nem látom csak a meg gondolatlan autózót és kénytelen vagyok önt bekísérteni a rendőrségre. A bíró dolga dönteni afelőtt, hogy letartóztatásban maradjon, vagy szabadon bocsássák-e.

John M. Dicks éppen úgy, mint minden más halandó aki vétkeinek találatát ilyen fajta kihágásban, bekerült a rendőrség börtönébe és amíg bírói ítélettel ki nem szabadul, a börtönben marad.

A dolgok természeténél fogva, Newyork ideghoronzogató szenzációit most is napirenden tartja. Most Daisy Rosie esete van soron. Ez a fiatal asszony nemrégiben vált el az urától és férjhez ment egy ugyancsak elvált emberhez, Herman Horovitzhoz. Férjének nyolcéves kisleánya volt, neki magának pedig egy hétéves leánygyermek. Egy napon, amikor a férfi hazajött az üzletből, nagy döbbenetére arról értesült feleségétől, hogy a kis Emilia kihajolt az ablakon, leesett, meghalt, és már a halottaskamrában fekszik.

A gyermeket eltemették, de a férj nem tudott beletörődni gyermeke halálába és alaposan kutatni kezdett a tragikus eset előzményei után. Érdeklődései során megtudta, hogy gyermekének az asszony gyermekével veszekedése volt. Daisy asszony, aki éppen akkor lépett a szobába, amikor mostoha gyermeke verte kisleányát, a szerencsétlen Emiliát, nagy felháborodásában kilökte az ablakon. Amikor ezt férje szemére vetette, az asszony kiment a fürdőszobába és felakasztotta magát. Még idejében levágták és most élet-halál között vergődik a Bellevue-kórház egyik betegszobájában. E. G.

Párisi ujdonságok!

Ne vásároljon, mielőtt

SIR ÁRMÁZ

Au Printemps

A TÖLT MIS

Cluj, v. Unió-utca II. szám alatti

usraktárát meg nem látogatja, mert ott majdnem

gyári áron

klitnő minőségű árut vásárol!

Párisi izlés!

Lloyd 2836 I

Zsák ~ Ponyva

Vétel!

Eladá!

Kölcsonintzet, javítóműhely

Albala Izsó Timişoara

II. Piate Traian 2. szám. Sűngűnycim: Albala Timişoara-Fabrics Interurbán telefon 60

A fascista milicia utolsó összecsapásra készül

Nagy zavargások előestéjén. Mateotti szülőfalujára hagyta vagyonát

Róma, aug. 21. A „Corriere della Sera” írja, hogy Mateotti holttestének eltemetése nem csillapította le a felzaklatott közvéleményt. A fascista milicia készülődik egy utolsó összecsapásra, mely elkérthetetlennek látszik. A vidéken a fascisták vannak túlsúlyban, de a városokban a polgári ellenzéki pártok egyre nagyobb tért nyernek és már a hadsereg szimpátiáját is megnyerték. A lap reményét fejezi ki, hogy az olasz nép igazságszeretét nem temették el Mateottival együtt.

A Havas-ügynökség is aggodalmaskeltőnek tekinti az olaszországi helyzetet. Turatti kijelentette a „Mondo” című lapnak, hogy Mateotti holttestének borzalmas látványa megerősítette az ellenzék vezéreit, akik folytatni fogják küzdelmüket a fascisták ellen.

Róma, augusztus 21. A Fattapolcinban felravatolozott Mateotti koporsójához számos barátja látogat el és koszorúkat helyez a ravatalra. Mateotti anyja göresös zokogással borult meggyilkolt fia koporsójára. Mateotti hátrahagyott irományai között végrendekezést találtak, melyben Mateotti egész vagyonát szülőfaluja szegényeire hagyja. Mateottiné a jelenlevő munkásokat arra szólította fel, hogy szemétféle bosszút ne álljanak. Mateotti temetésén csak a család vesz részt, hogy minden politikai tüntetésnek ezzel elejét vegyék. Mateotti koporsóját szocialista képviselők vitték.

Herriot biztos győzelemre számít a parlamentben

A belga minisztertanács is jóváhagyta a londoni konferencia határozatait. Snowden angol miniszter a Ruhr-vidék azonnali kiürítését ajánlja

(Berlin, augusztus 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A birodalmi gyűlés külügyi bizottsága megvitatta a londoni konferencia eredményét. Pénteken lesz a Reichstag ülése, melyen a londoni delegátusok beszámolnak utjuk eredményéről és hétfőn megkezdődik a nagy politikai vita, mely Németország, sőt egész Európa sorsát van hivatva eldönteni. A londoni határozatokról már be is terjesztették a birodalmi tanáchoz a törvénytervezet, amelynek értelmében a Reichstag hozzájárul a szövetségi közeli konferencia zárójegyzőkönyvéhez, a 800 millió márkás kölcsön megszerzéséhez, végül felhatalmazza a kormányt, intézkedjék a birodalmi vasutársaság 11 milliárdnyi kötelezvényéről. Politikai körök szerint Ebert birodalmi elnök hozzájárult a Reichstag feloszlataához arra az esetre, ha a javaslat nem kap kétharmad többséget. A kormány reméli azonban, hogy erre nem kerül sor, a külső kölcsön feléleszti a fáradt német gazdasági életet.

is számít komoly ellenállásra, különösen amióta megérkezett a brüsszeli kormány hivatalos jelentése arról, hogy a belga minisztertanács is egyhangulag jóváhagyta a konferencia jegyzőkönyvét. Egyben kinevezték a belga-német kereskedelmi tárgyalások delegátusait, akik a francia kiküldöttekkel egyidejűleg utaznak októberben Berlinbe.

Snowden nyilatkozata

London, augusztus 21. A „Daily Telegraph” értesülése szerint Marx azt javasolta Herriotnak, hogy a megszállott területekre ideiglenesen új közigazgatási szabályzatot készítsenek, amely jobban respektálja a német felségjogokat és a lakosság jogait.

Snowden angol pénzügyminiszter a „Manchester Guardian”-nak kijelentette, hogy Németország gazdasági szanalása legjobb eszköz az angol kereskedelem megélénkítésére. Nevetséges aggodalom, hogy egyik ország boldogulása a másikat akadályozhatja. A franciák és belgák öntestükbe vágnak a Ruhr-megszállással és csak növelik a hibát, ha azonnal és teljesen ki nem ürítik a megszállott vidéket a Dawes-terv életbelépésekor. Mert ha Németország így talpraáll, megfizetheti a jóvátételt de különben nem.

Párisban sem lesz ellenállás

Páris, augusztus 21. Ma indult meg a kamarai vita a londoni konferenciáról. A sajtó egyhangulag azt véli, hogy a jegyzőkönyvet ratifikálni fogja a törvényhozás. Herriot nem

Nagyarányu sikkasztás a kolozsvári villamosműveknél

Setian Jánost letartóztatták. Állítólag megtérül a kár

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nap óta nagyszabású panama foglalkoztatja a kolozsvári rendőrség nyomozó közegét. A közel százezerlejes sikkasztás ügyében a rendőri nyomozás, amely már két hete húzódik, ma nyert teljes befejezést, de a rendőrség a vizsgálat eredményének ismertetése előtt érthetetlen okokból ridegen elzárkózik. A százezerlejes sikkasztásra vonatkozólag az Uj Kelet munkatársának a következő részleteket sikerült megtudnia:

Seitan János a városi villamosművek egyik vezetőállású tisztviselője, utasítást adott a villamosművek pénzbeszédjének, hogy a hátralékos villanydíjakat mindenképp szedje be. A pénzbeszédjő az utasításnak megfelelően járt el és a beszédjő összeget Setian Jánosnak adta át, akinek köteleessége lett volna az összeget a pénztárba azonnal befizetni.

Egy alkalommal a villamosművek igazgatósága a főkönyvekből megállapította, hogy az egyik fogyasztó hater lejt hátralékban van és annak ellenére, hogy az összeg már hetekkel ezelőtt esedékes volt, még mindig nem lett befizetve a villamosmű pénztárába. Felsőbb utasításra a hater lejt hátralékban levő fogyasztótól kikapcsolták az áramot. Az áram használatától megfosztott fogyasztó megjelent a városi villamosművek irodájában, ahol hiteltel nyugtákkal igazolta, hogy hater lejt kivevő számláját már kiegyenlített és csodálkozását fejezte ki afelőtt, hogy egy olyan üzennél, mint a villamosművek, ilyen tévedések előfordulhatnak és a kifizetett összeget mágegyszer követelik.

A megvédett tisztviselő, amikor észrevette, hogy bűnössége már kiderült, de pénze nem volt, hogy az elsikkasztott összeget pótolhassa, megszökött a városból. A villamosművek igazgatósága pedig a sikkasztó tisztviselőt ellen a rendőrségen megtette a feljelentést.

Néhány nappal ezelőtt a rendőrségnek tudomására jutott, hogy Seitan János visszaérkezett Kolozsvárra, de rövid itt tartózkodás után újból

szökni akart. A rendőrség egyik detektívje abban a pillanatban tartóztatta le a sikkasztó tisztviselőt, amikor az a bukaresti expressz-vonatra jegyet váltva el akarta hagyni a várost. Az ügyben ma fejeződött be a vizsgálat és Seitan Jánost az ügy aktáival együtt átszállították az ügyészségre, ahol elrendelték ellene a vizsgálati fogságot.

Munkatársunk az ügyvel kapcsolatban felkereste Roata mérnököt, a városi villamosművek igazgatóját és a százezerlejes sikkasztás ügyében felvilágosítást kért tőle. Munkatársunk érdeklődésére Roata igazgató a következőket mondotta:

— A közeli százezer lejt meghaladó sikkasztás július tizenötödén derült ki. Az igazgatóság egy rovincsolás alkalmával megállapította a pénztárhányt, ami az eddigi megállapítások szerint 95 821 lejt és 75 banit tesz ki. A rovincsolás alkalmával az is kiderült, hogy a sikkasztást a vállalat egyik főtisztviselője, akiben mindannyian megbizunk, Seitan János követte el. Seitan a sikkasztás felfedezése után megszökött a városból.

— Augusztus hetedikén levelet kaptam Seitan-tól, melyben elismeri, hogy ő követte el a sikkasztást. Az elsikkasztott összeget részben elkártyázta, részben elitta, úgy hogy jelenleg semmi pénst nem tud visszatéríteni. Seitan János arra való hívatkozással, hogy szélesnek Kővárköszöfalu környékén nagykitűzött birtoka van, amelynek értéke több százezer lejt halad meg és azülsi hajlandók bizonyos határidőig az elsikkasztott összeget megtéríteni, kérte az ellene tett feljelentés visszavonását. A feltételek megbeszélése végett levélben augusztus hetedikén délutánra találkoztam vele.

— Augusztus hetedikén hiába vártam Seitan Jánost, mert nem jött el, ehelyett este értesítették a rendőrségről, hogy a rendőrség egyik detektívje a sikkasztó tisztviselőt letartóztatta. Seitan azóta vizsgálati fogságban volt a rendőrségen, ahol a mai nap befejeződött a nyomozás és tudomásom szerint átadták az ügyészségnek.

Az Uj Kelet... Szerkesztő... Felelős... Az Uj Kelet... Előfizetés... W... lentik... zelebb... — E... árusítás... valóság... böző... ságokat... hatóság... valamely... amúgy... kényszer... nyomtat... ran elő... nyomtat... és faj... szor ép... szemita... panasz... sajtó... és pótil... most re... denkor... Kolozsv... rium... tiltja, h... veket, k... működé... hogy b... jótékony... nek, v... sítsanak... — A... rencia... sít a k... váradon... részi ö... delegát... ejtik m... gében... zatok... óráig fo... — I... rendőrs... megúj... hogy fi... késedei... a rendő... kormán... tározta... pénzügy... lyosítás... zete ezé... első há... telezés... fizetési... mul sz... amiket... tól is... ket és... a rendő... letlenség... — E... mokban... Tarbut... az érdek... évre szól... tüket és... idő alatt... jelentkez... abszolvá... mával a... amelyre... ragaszt... kapható... A felsőb... semmifé... niök, ha... nyilvános... bizottság... zonyítva... részére a... mokat á... az iskolá... megkare...

készül

onát
sik folytatni fog
llen.

Fattapolciban
orsójához számos
tukat helyez a
gőresős zokogás
porsójára. Mate-
között végren-
Mtsotti egész
eire hagyja. Ma-
at arra szólította
ne álljanak. Ma-
vesz részt, hogy
zel elejét vegyék.
képviselők vitték.

amentben

Snowden angol

különösen amióta
ány hivatalos je-
imszertanács is
nferencia jegyző-
a belga-német ke-
gátusait, akik a
tűleg utaznak ok-

den nyilatkozata

"Daily Telegraph"
javasolta Herriot-
letekre ideiglene-
zetet készítsenek,
met felségjogokat

niszter a „Man-
ette, hogy Né-
legjobb eszköz az
tésére. Nevetséges

boldogulása a
ranciák és belgák
szállással és csak
s teljesen ki nem
Dawes-terv életbe-
zág így talpraáll,
különben nem.

műveknél

detektívje abban
tkasztó tisztviselőt,
ronatra jegyet vált-
az ügyben ma fe-
Janost az ügy
yészre, ahol el-
ságot.

peacolatban falke-
si villamosművek
kkasztás ügyben
arsunk érdeklődé-
ket mondotta:

ghaladó sikasztás
Az igazgatóság egy
ntotta a pénztár-
szó szerint 95 821
ecolás azzal, hogy
t a vállalat egyik
yan megbízunk,
a sikasztás fel-
ól.

let kaptam Seitan-
vette el a sikaszt-
szében elkártyázta,
eg semmi puszt
ános arraváló hi-
árkoszafu lu kör-
van, amelynek ér-
g és szűlei hajlan
kkasztott összeget
tt feljelentés visz-
szállás végezt le-
látutára találkat

a vártam Seitan
t este értesítették
egyik detektívje
tta. Seitan szóta
ddrségen, ahol a
s és tudomásom

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 200 lei, félévre 330 lei, egész évre 750 lei.

— **Wanderwelde balkáni útja.** Brüsszelből jelentik: Wanderwelde belga szocialista vezér legközelebb reptőlőpén a Balkánra indul.

— **Eltitották a sorsjegyek és könyvek árusítását a hivatalokban.** Az utóbbi időben valóságos járványszerű tünet volt, hogy különböző sorsjegyeket, könyveket, füzeteket és újságokat hoztak forgalomba a rendőrség és más hatóságok közreműködésével. A közönséget, ha valamilyen ügyben hivatalos dolga volt, az amugy is sokfajta illetékeken kívül valósággal kényszerítették ezeknek a sorsjegyeknek és nyomtatványoknak megvételére. Nagyon gyakran előfordult, hogy a hatósági uton terjesztett nyomtatványok a legszélsőségesebb felekezeti és faj elleni izgatást tartalmaztak és akárhány-szor éppen zsidó felekre tukmálták rá az antiszemita könyveket és röpiratokat. Rengeteg panasz hangzott el ugy a közönség, mint a sajtó részéről ezek ellen az illegitim pótdók és pótilletékek ellen, míg végre a kormány most rendeletet adott ki, amellyel egyszersmindkorra véget vet a tarthatatlan állapotnak. Kolozsvárra ma érkezett le a belügyminisztérium 65.837 számú rendelete, melyben megtiltja, hogy bármilyen célra sorsjegyeket, könyveket, brosurákat, hírlapokat hatósági közreműködéssel árusítsanak. A rendelet megengedi, hogy bizonyos esetekben és csak kétségtelenül jótékony célra hatósági közegek is gyűjthessenek, vagy sorsjegyeket és más tárgyakat árusítsanak.

— **Az ötödik erdélyrészi cionista konferencia választása.** A választási bizottság értesíti a kolozsvári székhelyűket, hogy a Nagyváradon szeptember 7—9 ig megtartandó erdélyrészi ötödik cionista konferenciára kiküldendő delegátusok választását vasárnap, a hó 24 én ejtik meg a Zsidó Nemzeti Szövetség helyiségében (Calea Regale Ferdinand 48). A szavazatok gyűjtése délelőtt tíz órától délután egy óráig fog tartani.

— **Még nem kapott fizetést a kolozsvári rendőrség.** Régi és szinte minden hónapban megújuló panasza a kolozsvári rendőrségnek, hogy fizetését óriási késésekkel kapja meg. A késedelem oka kizárólag a bürokratizmus, mert a rendőrség fizetésének költségvetési tételét a kormány már jóváhagyta, csak éppen nem határozta meg a kifizetendő összeget és ezért a pénzügyigazgatóság megtagadta a fizetések folyósítását. A rendőrség tagjainak anyagi helyzete ezáltal még vigasztalannabb, mert a hónap első három hetében a szó legszorosabb értelmében koplalni kénytelenek és apró-cseprő hitellezésre költik el jólőre amugyis kevés fizetésüket. Eddig tekintélyes mellékjövdelemül szolgáltak az ugynevezett inspekciós díjak, amiket mulatságoknál, a kávéházaktól, moziktól és a színházaktól kaptak, de újabban ezeket is megszüntették. A fizetési mizériák miatt a rendőrség tagjai körében érthető az elégtelenség.

— **Előjegyzés a kolozsvári zsidó licenckönyvekben.** A kolozsvári zsidó licenckönyveket fejtartó Tarbus Zsidó Iskolaegyesület vezetője értesíti az érdekelteket, hogy a következő 1924—25. tanévre szóló előjegyzések 1924 aug. 20-án veszik kezdetüket és aug. 26-ával befejeződnek. Hivatalos óra ezen idő alatt naponta d. e. 10 órától 12-ig. Az elsőosztályba jelentkező tanulók hozzák magukkal születési és abszolváló bizonyítványukat. Az előjegyzés alkalmával a szülők felvételi kérvényt állítanak ki, amelyre egyleges okmány- és 50 banis segélybélyeg ragasztandó. A nyomtatott kérvényt az iskolában kapható és csupán az egyes rovatok töltendő ki. A felsőbb (II—VIII) osztályokba lépő tanulóknak **semmiféle tárgyból sem kell felvételi vizsgát tenniük**, ha az előző osztályt Románia területén lévő nyilvánosjogu iskolában végezték, vagy pedig állami bizottság előtt letett vizsgájukkal államérvényes bizonyítványt szereztek. Románul nem tudó tanulók részére a tanév alatt kívánatra kiegészítő tanfolyamokat állítanak fel. Egyébként minden kérdésben az iskolák igazgatóságai akár szóbeli, akár írásbeli megválaszolásra szívesen adnak felvilágosítást.

Drágasági hullám fenyegeti Romániát

Tancred Constantinescu kereskedelemügyi miniszter állandó áremelkedéseket jósol. Csak a spekuláció letörésével lehet az átmenetet enyhíteni

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 21. Az Uj Kelet u. d. s. t. j. t. t.) Rövid távú jelentés alapján már megírta az Uj Kelet, hogy a napokban hazaérkezett Tancred Constantinescu ipari és kereskedelemügyi miniszter feltűnően érdekes kijelentéseket tett az élelmiszerek állandóan való drágulásáról. A miniszter nyilatkozata, melyet a kormány hivatalos lapja, a „Viitorul“ munkatársának tett, teljes egészében így hangzik:

— Ha összehasonlítjuk az itteni megélhetést más országokkal, Romániában kétségtelesen olcsóbb az élet. Az élelmiszerek, a szállítás és minden egyébnek az ára nálunk sokkal alacsonyabb, mint külföldön és így ebben a viszonylatban a helyzet Romániában jó. Fatális azonban, hogy idővel mégis elérjük a szomszédos országokban levő árakat, bármilyen rendszabályokat fognak is életbeléptetni

— **Az új német banktörvényjavaslat.** Berlinből jelentik: Az újonnan elkészült banktörvényjavaslat szerint a német birodalmi bank ötven évig kizárólagosan élvezi a bankjegykibocsátási jogot. A birodalmi márka egybillió régi márkát ér. A váltószekomphoz ezután három aláírás kötelező. A birodalomnak százmillió, a postának, vasútnak kétszázmilliónyi üzemből adható. A birodalmi bank bankjegyfedezete aranyban és devizában negyven százalék, háromnegyedrész arany. Ha a fedezet elégtelenség bizonyul, tel fogják emelni a bankamatlatát és bankadót vetnek ki.

— **Terente levele a kolozsvári rendőrséghez.** Terente, a mocsarak ura, végre „felbukkant“ Kolozváron is. Brassó után most az itteni rendőrségnek írt egy levelet. Tudomására adja a kolozsvári rendőrhathatásnak, hogy a mocsarak közötti csendes magányában annyi sok szép, jót hallott úr Kolozsvár városára, hogy érdemének tartja néhány napra ide kirándulni. „Tekintve hogy a kereskedelmi ügyletek módfelett érdeklik, a mintavásár tartamát tartja látogatására a legalkalmasabb időpontnak. Egyben kéri a rendőrség vezetőit, hogy tegyék meg neki azt a szívességet, hogy kolozsvári tartózkodását hozzá a bejelentőhivatal tudomására is, mert rövid idő tartózkodása alatt nagyon sok vizitet szeretne elintézni és félt, hogy nem lesz ideje a bejelentést a törvényes formák között elintézni.“ A levél intelligens ember fogalmazása és már első elolvasás után nyilvánvaló, hogy a rendőrség megrögzöttsége a célja.

— **Pénzberek villanygyárat létesítenek Lippán.** Lippáról jelentik: A lippai tőke mint egy tízmillió lej befektetéssel egy villanygyárat készült létesíteni Lippán. A vállalkozásban úgy a román, mint a kisebbségi pénzügyesek részt vesznek. A vállalkozás élén Bocu Sever képviselő áll. Az alapítók magis címletű részvényeket bocsátanak ki és ennek megfelelően csak nagy tőkék vesznek részt a vállalkozásban.

a kormányok. Mert ha minden erőnkkel igyekezni fogunk is az áremelkedéseket lehetetlenné tenni, akkor sem értünk el egyebet, mint a termelés csökkenését és a termelők csődbejutását. Szigorúan meg kell azonban akadályozni bármilyen spekulációt a szolid kereskedelem érdekében. És ha nem is tudunk megküzdeni azokkal a tényezőkkel, amelyek végzetlenül be kell következzenek, azt mégis megtehetjük, hogy megfelelő eszközökkel mentessük az átmenetet a zökkenőktől. Ezt olyan formán képzelem el, hogy

a drágulással egyidejűleg mindenkinek a jövedelme is emelkedjék.

Az élet megdrágulása elleni eszközök alatt azt értem, hogy teljesen lehetetlenné kell tenni a spekulációt, miáltal meglesz a lassu átmenet az egyik helyzetből a másikba, amely a lakosság jövedelmeinek növekedésével lesz arányban.

— **A lengyel főrabbi a dekoltázs ellen.** Varsóból jelentik: A varsói főrabbi felhívást adott ki a terjedő párisi divat és a dekoltált női ruhák ellen.

— **Nagy vasuti katasztrófa Port gailában.** Lisszabontól jelentik: Cascaes állomás n két vonat összeütközött. A karambolnak hat halottja és számos sebesültje van.

— **Es-üvő.** Mózes Pál és Peller Etelka folyó hó 24-én Szamos utca 2. szám alatt délután 5 órakor tartják esüvőjüket. (Minden külön értesítés helyett)

Fényes Bella (Ludesul de Mures) és Weinstein Gyula (Cluj) jegyesek.

— **Három nagyváradai orvos autószerencsétlensége** Nagyváradról jelentik tudni: Tegnap este három nagyváradai orvos: Dr. Sebestyén Arthur, dr. Gergely Dávid dr. Major László, akik autókirándulásra voltak, Étesli felől Várad felé tartottak gépkocsijukon. Az esti homályban az élesdi úton autójuk egy parasztszekérrel ütközött össze, melynek rudja dr. Sebestyén Arthur és dr. Gergely Dávidot súlyosan megsebesítette. Az autóbefordult az árocsba. A szerencsétlenül járt orvosokat a segítségül hívott élesdi orvos bekötözte és beszállította Nagyváradra. A két orvos sebesülése 2—3 hét alatt gyógyuló. Dr. Major László csak jelentéktelenebb sérüléseket szenvedett.

— **A Hagyibbor kombinált vasárnap Szászrégenben játszik.** A Hagyibbor kombinált csapat vasárnap délután Szászrégenben úri összejövetelt az ottani Törökös munkáscsapat. A Hagyibbor intézője felhívja a kombinált csapat játékosait, hogy szombaton este a Pátria kávéház mellett helyiségeiben jelenjenek meg az utazás megbeszélésére végett.

— **Tarifakezvevény Magyarországon a gyümölcszállítványoknak.** Budapestről jelentik: A kereskedelemügyi miniszter augusztus huszonnégyedikével elrendelte az exportra szánt gyümölcs- és zöldségzállítványok kedvezményes tarifa mellett szállítását. A pénzügyminiszter a tojás ötvenpercentes kiviteli illetéket felfüggesztette.

* **Ha reuma kínozza,** használja azonnal Pöstyén csodás iszapját, mely a leghatásosabb gyógyítóeszköz. A világhírű Thermania Palace fürdőszállóban már napi 65 Kctól feljebb kapható teljes pénz. Felvilágosítások telefonon is: Bözsa-drogéria, Cluj Str. Londrei 21., ahol eredeti pöstyeni iszapkocka is kapható házikurára.

Heti naptár

5684. Ab 23. Szombat Ujholdkibirdetés.
Szidra: Éke. Az elmúlt események emlékezetbe idézése után a jövőről beszél Mózes a népnak. Ha megtartja a szent törvényeket, akkor lesz maradása azon a földön, amelyet Isten ad neki, sőt még a határait is kiterjeszti, amint írva van: „Mindon hely, amelyre lép a lábatok, tiétek lesz; a pusztától és Libánontól, az Eufrát folyótól a nyugati tengerig lesz a ti határotok.“
Háfára: Váttómer Cijjón. (Jesájá 49—50.) A hét vigasztaló háfára másodikika. A profeta meg személyesíti Ciont egy gyermekeiktől megfosztott, elhagyott gyászoló anyja képeben. Azt mondja Cion: Elhagyott az Isten és az Ur mezeledkezett rólam. De hogy fog meglepődni, mikor majd látni fogja, mint térnek vissza a gyermekei és romvárossá ujjra felépítik. „Füled hallására még mondani fogják elveszítettnek hitt gyermekeid: Szűk nekem a hely, menj arrább, hogy elférjek!“
Rös-chódes Elul: Szombat és vasárnap.

Nagy
harisnyavásár
mélyen leszállított árakkal.

K	ötött harisnya minden színben	lei	25
F	lohr-harisnya minden színben	lei	53
M	uszlín harisnya divat színben	lei	69
C	érna-muszlín minden színben	lei	98
S	elyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÖTÉR 13

Divatkeresztényekben és költőtarukban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

KÖZGAZDASÁG

Az Ugir új akciói

A behozatali vámtarifa hibáinak megszüntetése.
A kivítali kérdés rendezése

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 21. Az Uj Kelet tudósítójától) A kolozsvári Nagyiparosok Szövetsége és a bukaresti Ugir központja két igen fontos akció indított meg. Az akció célja az új behozatali vámtarifa súlyos hibáinak megszüntetése. Ugyanis a vámtarifának vannak — kétségkívül elnézésből és tévedésből származó — olyan intézkedései, melyek nemhogy a belföldi ipar érdekeinek megvédelmezését jelentik, hanem annak egyenesen letérenek. Így például egyes olyan nyersanyagok vámját emelték fel horribilisan, melyeket a belföldi gyárak dolgoznak fel, amivel szemben a feldolgozott iparcikkek kiviteli tételeit nem csökkentették. Ennek az abszurd intézkedésnek tulajdonítható, hogy pl. a nagyszilantai Kemény Testvérek konzervgyára kénytelen volt üzemét beszüntetni, mert a konzervgyártáshoz szükséges cikkek behozatali vámját horribilisan felemelték.

Hasonló a helyzet a nyerselyem behozatali vámjá tekintetében, melynek az az eredménye, hogy egy szatmári selyemfeldolgozó üzem kénytelen volt üzemét beszüntetni és több más selyemfeldolgozó is vészkiáltásokat hallat.

Az Ugir akciója most arra irányul, hogy a vámtarifa ezen hibáit a kormány vegye revízió alá és megfelelően korrigálja. A minisztériumban már határozott ígéretet tettek arra nézve, hogy a megfelelő adatok összegyűjtése után a korrekciót azon-

nal meg fogják ejteni.

Az Ugir akciónak második része a kiviteli kérdés további rendezésére vonatkozik. Az eddig életbeléptetett kiviteli módosítások csak bevezetői voltak azoknak a még szükséges intézkedéseknek, melyek az egészség exportpolitika megteremtését célezzék. Eppen azért az Ugir, illetve a Munkaadók és Nagyiparosok kolozsvári szövetsége felszólította az érdekelteket, hogy az exportrezsim hibáira és tarthatatlanságaira vonatkozólag megfelelő adatokat bocsássanak rendelkezésére, mert ezen adatok összegyűjtése révén lehet pontosan megállapítani, hogy mely iparágak vannak túlproduktóban és ezen iparágak kiviteli vámlételeit mennyiben és mennyire kell leszállítani, hogy ezen iparágak exportja révén pénz áramolhasson be az országba.

Nem lehet kitérni a CFR. exportpolitikájának kritikája elől sem, melynek abszurd volta okozza, hogy pl. a cseréparuk exportja, melynek pedig a Balkánon kitűnő piacok volna, teljesen megbénult, úgy hogy utóbbi időben több mint 30 cserépgyár volt kénytelen üzemét leépíteni. Hasonló a helyzet a piritnél is. Ezen iparágak exportálásával pedig nagyon sokat lehetne lendíteni az ipari és gazdasági helyzetet. Súlyos a gyári uton elkészített készárakra sulyosodó 22 százalékos adó valorem taksza is, mely ezeknél a cikkekknél teljesen illuziórússá teszi a külfölddel való versenyképességet.

Miért maradt el az erdélyrészi faegyesület brassói közgyűlése?

Az erdélyi fatermelés válsága. Már a magyar piac sem felvételképes.
A Foresta tranzakciójának várható eredményei

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 21. Az Uj Kelet tudósítójától) Az Uj Kelet rövid táviratban jelentette, hogy a pár nappal ezelőtt Brassóba összehívott faegyesületi közgyűlés elmaradt. Az Uj Kelet munkatársának alkalma volt beszélgetést folytatni a Faegyesület egyik vezetőjével, aki részletesen feltárta munkatársunk előtt azokat az okokat, melyek miatt a Faegyesület brassói közgyűlése elmaradt és egyben részletesen vázolta munkatársunk előtt azokat a válságos jelenségeket, melyek az erdélyi és bukovinai fatermelést megbénítják és az egész erdélyi fapiacot súlyos depresszióban tartják. Munkatársunk ezekről a jelenségekről a következő információkat nyerte.

A brassói közgyűlés elmaradásának legfőbb okát abban kell látnunk, hogy az egész erdélyi fatermelés és fatermeskedés a legnagyobb nehézségekkel küzd, ami természetessé teszi, hogy az érdekeltek nem érdeklődnek a magasabb termelési politika iránt. Ridegen, de a valóságnak megfelelően le kell szögezni azt a tényt is, hogy a Faegyesület tényleg lejárt magát, lejárt azzal, hogy soha sem volt Bukarestben komoly képviselete. Különösen érezhetővé vált ez Groza elnök lemondása óta, aki mint elnök mégis igyekezett a lehetőséghez képest ellátni az ügyeket.

— Csak a Faegyesület teljes negligálásával magyarázható az, hogy a kormány a közerdők-ről készített törvény végrehajtására veszedelmes komolysággal készül és mint hírlik, már szeptember havában revízió alá veszi a kincstári erdők vágatási engedélyeit, ami nem kis mértékben döbent meg a fás cégeket, mert árdifferencia címén súlyos összegeket kell majd kifizetniük. Nagy csalódást okozott a CFR. új tarifa rendszere is, mely nemhogy eltörölte volna az ötven százalékos exporttarifát, hanem a tarifa-rendezés keretében egyes nyersanyagoknak tekinthető fatermékeket magasabbrendű osztályba sorozott be, ami természetesen a költségek megháromszorozódását jelenti. Nem javultak a viszonyok a szállítási viszonyok tekintetében sem, sőt megállapítható, hogy minden erre irányuló kísérlet hiábavaló volt.

— Az általános bajok annyira elcsüggesztették a fatermelőket, hogy mintegy letargikusan nézik már saját érdekeiket is. Súlyosbitja a helyzetet az a körülmény is, hogy a magyar-

országi eladások is kezdenek a legkedvezőtlenebb viszonyok közé jutni, úgy hogy a magyarországi piacokon az erdélyi fa ma már csak a legminimálisabb áron helyezhető el. Ezenfelül a tartozások behajtása is a legnagyobb nehézségekbe ütközik és igen gyakran megcsúsznak, hogy kétféle tartozások kifizetése helyett legfeljebb kétszázézer lejhez tud hozzájutni az eladó.

— Ebben a depresszióban nem csoda, hogy a brassói közgyűlést elő sem készítették, ugyancsak meghívók sem mentek ki a közgyűlésre, sőt megtörtént az a komikusnak látszó dolog is, hogy maguk a brassói körzet vezetőemberei sem jelentek meg a közgyűlésen. A körzetek titkárságai attól való félelmükben, hogy a közgyűlésen a körzetek feloszlásáról is szó lehet, szintén nem tettek meg semmit a közgyűlés előkészítésére. Így halasztatott el a szatmári, brassói és kolozsvári körzet megjelent delegátusainak határozatából, hogy az elmaradt brassói közgyűlést kellő előkészítés mellett szeptember tizennegyedikén fogják megtartani. Végre el kell döntie a régen vajdudó kérdésnek,

Nagy választéku

Őszi és téli szövet és

bélésáruval
megnyit

Schwarz Jenő utóda

szövet és bélésáru nagyraktára

Cluj, Strada Regina Maria 14. szám.

Rudolf Mosse No 4036

hogy van e egyáltalán szükség a Faegyesülethez, vagy pedig egy új szervezetnek kell létesülnie, mely a fatermelés érdekeit megvédelmezi.

— A Foresta részvényeinek angol kezekbe való jutása a fatermelők reményei szerint némi erissült vérkeringést fog belevinni a stagnáló erdélyi kereskedelembé, mert számítanak arra, hogy a Foresta Európában nagy detail-üzleleteket fog nyitni, mely által Erdélyben és Romániában levő nagy fakészleteit különböző európai piacokon decentralizálja s így a belföldi kisebb cégek jobban tudnak megküzdeni a piacot teremteni, annál is inkább, mert a Foresta erősen ránehezedett eddig Románia fapiacaira.

— A fatermelés Bukovinában is súlyos válságokkal küzd. Jóllehet áruit nehezen tudja elhelyezni, üzemait mégsem redukálhatja, mert a fatermelés hozzá van kötve az állandósághoz, szemben a többi iparokkal, melyek a kereskedelem útján mindig megtalálják a megküzelhető elhelyezési lehetőségeiket. A mai rettentő pénzügyhiányban pedig csak természetes, hogy ez a hiábavaló termelési folyamat a fatermelők teljes pénzügyi leromlására vezet.

A mai valutapiac

A mai valutapiacra a tegnapi lanyhasággal szemben szilárdulás állott be. Cseh koronában különösen élénk volt a kereslet. Élénk forgalom mellett a következő árak alakultak ki: Osztrák korona 327—330, magyar korona 345—355, cseh korona 647—652, svájci frank 41 00—41 10, dollár 215 50—216 50, francia frank 11 90—12 00, font sterling 985—990, olasz lira 9 70—9 80.

Valutapiac augusztus 21-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1200, Berlin — London 980, Newyork 216 00, Róma 980, Zürich 41 25, Bécs 31 00, Prága 648, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 805 00, marka 49, leva 150, török lira 110, font sterling 980, francia frank 1225, svájci frank 41 50, olasz lira 990, drachma 380, dinár 260 00, dollár 214 00, lengyel marka 41 00, osztr. korona 32 50, magyar korona 28 00, cseh korona 635.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 126 50—127 00, Amsterdam 206 5/8—206 50, Newyork 533 75—533 00, London 2388 00—2390, Páris 2862 50—2870, Milano 2340 00—2342, Prága 1602 50—1602 50, Budapest 69 50—69 50, Belgrád 655 00—655 00, Bukarest 240 00—240 00, Varsó 103 00—103 00, Bécs 75 00—75 00.

— Egy nagyváradi cipőgyár üzemredukcióját. Nagyváradról jeleltük: A Carmen cipőgyár, mely egyike Erdély legnagyobb cipőgyári vállalkozásainak, a tegnapi nap folyamán nagyarányú üzemredukciót hajtott végre. Az üzemredukciót a gyár vezetősége azért határozta el, mert a gyár két olyan munkást alkalmazott, melyek közül csak az egyik volt szakmunkás. Ez ellen a bizalmiférfi tiltakozott, mire a gyár vezetősége, hivatkozva arra, hogy terrort nem tűr, a felsőrésszünetet beszüntette, majd a többi üzemredukciót is. A szakszervezet erre feljelentést tett a törvénytársaknak a gyár ellen tömeges munkabeszüntetés címén.

— 850 vag csak 7 lej legyen a barnaliszt ára? Bukarestből jelentik: Tegnap a lisztforgalmat ellenőrző bizottság újabb ülést tartott, amelyen a fővárost érintő rendelkezéseken kívül az országosan kötelező egytipusú barnaliszt és barnakenyér árának megállapításával is foglalkoztak. Mint ismeretes, az ország egyes részeiben az illetékes városi hatóságok 8 lej 50 baniban állapították meg a barna kenyérliszt árát. Ennek alapján a bizottságban felvetődött az a kérdés, vajjon illetékes beavatkozni a községi hatóságok belső ügykörébe azért, hogy a barnaliszt típusát az egész országra kötelezően állapította meg és az árát is kilogramként hét lejre maximalta. A döntést a bizottság felfüggesztette.

— Összehívták a kommercializálási tanácsot. Bukarestből jelentik: A kommercializálási törvényben előírt legfelsőbb ellenőrző igazgatótanácsot augusztus 27-re, jövő szardára összehívták. Az ülésen, amelyet az iparügyi minisztériumban fognak megtartani, általános eszmecsere lesz az első csoportba tartozó állami vállalatok kommercializálási módokról. Az erre vonatkozó előmunkálatok már elkészültek. A kommercializálásra kerülő állami vállalatok első csoportjába tartoznak a vajdahunyadi kohóművek, a kudasiri vasbányák, a lónyai szénbányák, a román folyam- és tengerhajózási társulatok, valamint az állami haltenyészőtelepek.

A hely b...
nokság...
vasárna...
a KAC...
szemben...
Kinizsi...
Elitből...
érdemes...
KAC a...
Kül...
—Kra...
zacsek...
3 : 1...
Wacker...
Slavia...
1. FC...
lin. D...
NSC...
goszlá...
PTE 2...
pest) —
Leti...
közései...
korábbi...
délyezte...
ország...
vezető...
tus 20...
ugyanis...
Lengyel...
Mit...
rozseny...
jelleme...
erőt ké...
szemben...
VSC—S...
közések...
tak. A...
győzte...
Mag...
nemzet...
sitónt...
mérköze...
4x...
ország...
perc 00...
necke...
Bárány...
de az e...
rel győz...
100...
1 perc...
49.21 m...
III. ker...
100...
uszásána...
ség lel...
400...
2. Szigr...
III. ker...
100...
mp. 2...
Békécs...
100...
perc 23...
4x...
szág (T...
4 perc...
gesz, E...
Bárány...
behoz...
Ideje 1...
előtti rek...
3x...
1. Hella...
ker. 2 p...
Magy...
A német...
nálnak...
a dolgo...
dacára...
magyar...
Biró Ra...
staféta...
német...
ország...
A me...
jával és...
tatta az...
számu k...
verseny...
törése, k...

SPORT

A CFR-Mures Kolozsváron. Marosvásárhely bajnoksapata — mely az országos bajnokság középdöntőjéig küzdötte fel magát — vasárnap Kolozsváron fog vendégszerpelni a KAC lényegesen megerősödött csapatával szemben. A KAC-ban játszani fog Kondor, a Kiazsi volt válogatott hátvédje és Kertész, az Elitből átlépett kiváló képességű csatár is. Az érdekes és izgalmasnak ígérkező mérkőzés a KAC atlétikai versenyt fogja beárni.

Külföldi eredmények. Krakó, Sparta (Prága) — Krakovia 0 : 0. A Sparta egyik csatára Borzacek súlyosan megsérült. **Bécs. Rapid—WAF** 3 : 1 (1 : 1), **WSC—Rudolfshügel** 4 : 3 (1 : 1), **Wacker—Admira** 1 : 0 (1 : 0) (1 : 0). **Prága. Slavia—Union Zizkow** 8 : 0 (3 : 0). **Drezda. 1. FC Nürnberg—Guts Muts** 1 : 0 (1 : 0). **Berlin. DFC (Prága)—Hertha** 9 : 2. **Kattowitz. NSC (Budapest)—Pogon** 3 : 0. **Belgrád. Jugoszlávia—Pardubitz** 10 : 0. **Pozsony. DVSC—PTE** 2 : 0 (1 : 0). **Szombathely. VAC (Budapest)—SZAk** 1 : 1.

Lelítőtíták a Vasasok lengyelországi mérkőzéseit. Budapestről jelentik: Az MLSz egy korábbi határozathoz ragaszkodva, nem engedélyezte a Vasasok utólag bejelentett lengyelországi mérkőzéseit és felszólította a Vasasok vezetőségét, hogy táviratilag tiltsa le az augusztus 20., 23. és 24.-iki mérkőzéseket. A Vasasok ugyanis az MLSz engedélye nélkül utaztak el Lengyelországba.

Mit tud a VSC. Jelentettük, hogy a petrozsényi CAMP és a VSC fuzionált. Ennek jellemzésére, hogy az új egyesület milyen játékerőt képvisel, közöljük a VSC legutóbbi Nagyszomben elért eredményeit. **VSC—HTV** 8 : 3, **VSC—Sóimii** 2 : 1, **VSC—NSE** 4 : 1. A mérkőzések pénteken, szombaton és vasárnap voltak. A CAMP pedig vasárnap 3 : 2 arányban győzte le Petrozsényban az AAC-ot.

Magyarok nyerték meg a német—magyar nemzetközi uszmérkőzést. Budapesti tudósítónk táviratozza: A német—magyar uszó-mérkőzés második napjának eredményei: **4x66 2/3 m-es vegyesstaféta.** 1. Magyarország (Sipos, Bartha, Homonnay, Bárány) 3 perc 00.5 mp. 2. Németország (Dahlem, Ba-necke, Treisz, Rademacher) 3 perc 01.5 mp. Bárány két méter hátránnyal indul utolsónak, de az első hosszban behozza és két méterrel győz.

100 m. hölgy hátuszás. 1. Wagner FTC 1 perc 44.4 mp. 2. Komáromi (MOVE) 1 perc 49.21 mp. 50 m. II. oszt. uszásban. 1. Czelle III. ker. 31.6 mp.

100 m. gyorsuszásban Weismüller bemutató uszásának ideje 59 mp. Weismüllert a közönség lelkesen ünnevelte.

400 m. 1. Wannie Szeged 5 perc 33.6 mp. 2. Szigriz Eger 5 perc 35 mp. 3. Hollósy III. ker. 5 perc 44 mp.

100 m. hátuszás. 1. Bartha NSC 1 perc 15 mp. 2. Bicskei Eger 1 perc 20 mp. 3. Ulrich Békéscsaba 1 perc 21 mp.

100 m. melluszásban 1. Bartha III. ker. 1 perc 23.2 mp. 2. Hegedüs 1 perc 24.2 mp.

4x100 m. válogatott staféta. 1. Magyarország (Turnovszky, Bicskei, Gáborffy, Bárány) 4 perc 18.6 mp. 2. Németország (Dahlem, Bergesz, Eickert, Rademacher) 4 perc 19 mp. Bárány kevés hátránnyal indul, amit fokozatosan behoz és jénisben biztosan veri Rademachert. Ideje 1 perc 02.4 mp., ami jobb Bárány tegnapi előtti rekordjánál.

3x66 2/3 m. II. oszt. m-ghivásos sprintstaféta. 1. Hellas (Magdeburg) 2 perc 04 mp. 2. III. ker. 2 perc 05 mp.

Magyar—német vízpoló mérkőzés 3 : 2 (1 : 1). A németek a magyarok vezető góljánál levonulnak a „pályáról”, de később meggyőződve a dolgot visszatérnek, de erőszakos játéku dacára sem tudják a győzelmet kicsikarni. A magyarok nagy tehnikai fölényben voltak. Biró Raueh (Prága). Végeredményben a négy staféta számból és vízpoló mérkőzésből álló német—magyar válogatott mérkőzést Magyarország 4 : 1 arányban nyerte meg.

A mérkőzés után Weismüller Krüger barátjával és Bachrach trénerük részvételével bemutatta az olimpiai kabcsójukat, ami a nagyszámú közönséget állandó derűben tartotta. A verseny meglepetései a vidék nagymérvű előtörése, különösen Bárány szenzációs szereplése.

SZÍNHÁZ, MŰVÉSZET

Heti műsor

Péntek: Süt a nap. [Ujdonság, másodsor, sorozat 9.] Szombat d. u. fél 4-kor: Az ördög [Mérsékelt hely-árákkal, sorozatszám 10.]

Szombat este 8-kor: Lya Lea [Ünnepi előadás, Bródy Sándor emlékeztetőre, Janovics Jenő föllépésével, sorozatszám 11.]

Vasárnap d. u. fél 4-kor: A biboros [Mérsékelt hely-árákkal, sorozatszám 12.]

Vasárnap este 8-kor: B névtelen asszony [Lengyel Vilmos bucsuföllépésével, sorozatszám 13.]

Hétfő: Süt a nap [Ujdonság 3-aszszor, sorozatszám 14.]

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó. Péntek, augusztus 22. A sejk. Rejtjelmes dráma 6 felvonásban, Ahmad Ben Hasan szultán elbuzólási után. Főszerepben Agnes Ayres és Rodolpho Valentino.

Uránia-Mozgó. Péntek, augusztus 22. Rendkívüli szenzáció. A halál létrája. Nagy kalandor és cirksuzdráma 6 felvonásban. Főszerepben az ismert atléta és akrobata: Luciana Albertini (Sámson).

A K. K. L. a zsidó Palesztina földjét vásárolja vissza. Az Erdélyi kolónia földjének visszavásárlására 1924-ben... 2,000,000—Leit kell összegyűjteni. — Eddig begyűlt... 806,473.61 — Hiányzik még: 1,193,526.39 Lei

XVIII. sz. kimutatás folytatása

Erdélyi kolónia: „Barissia” Braşov dunamja jav. Gruber Emánuel Zakén Sporn Erzsikével való esküvője alk. 500. (begyűlt 1:188) Lei: 500

K. K. L. Bizottság Sighet dunamja javára a „Hasona” rendezvényéből 10/0 126, Wiedner Etus és Schwartz Stomó esküvője alk. Braun Annus gyűjtése 1.160 (Stern József, Kallós, Káhn Dóra, Schwartz Stomó, Dr. Davidovics 1—100, Stern Sándor, Stein Lajos, Káhn 40—40, kisebb 540) Szóbel Pepi és Fuchs Jenő esküvője alk. Fried Aranka és Ringler Hermann gyűjt. 290 (begyűlt 2:135) Lei: 1,450.

A Nagyvízű Bizottság dunamja javára: Dr. Fehér Ferenc Carei-Mare távolmaradásáért 300, Lukács Aladár Sibiu 100, (betelt, begyűlt 5:151) Lei: 400

Csozói bácsi Cluj dunamja javára: Bergauer Mór a Franco Romaná biztosítónál március és április havi forgalom után rabatt 332 (begyűlt 1:832) Lei: 332.

Atsdi Zsidók II. dunamja javára Sámuelné Dr. Weissburg nevére 200 (begyűlt 1:451) Lei: 200.

Aviva Gheorgheni dunamja javára Kind Laura gyűjtése 120 (begyűlt 3511) Lei: 120

K. K. L. Bizottság Oradea-Mare dunamja javára a Palesztinafilm előadás alk. 330 (begyűlt 1:301) Lei: 330

Klein Vilmos Oradea-Mare 1/2 dunamja javára 500 (begyűlt 1000) Lei: 500

Aviva „Hadissa” Oradea-Mare dunamja javára Jowel kártyákért 600, Friedmann 50, Bleyer Adolf 50, (begyűlt 1:220) Lei: 700.

„Debora” Sätmar dunamja javára a purimi ünnepély jövedelméből Sugár Fülöpné utján 3,000 (begyűlt 4:711) Lei: 3,000

„Barissia” Sätmar dunamja jav. purimi gyűjtésből 1.111 (begyűlt 2:951) Lei: 1,111

K. K. L. Bizottság Caransebes dunamja jav. Friedmann Ede fia brithmilája alk. 530, Strauss Izsák 40 éves házasságának évfordulója alk. 140, (begyűlt 2240) Lei: 670.

„Tharbu'h” Cluj dunamja javára a „Herzl” ünnepélyen Klein Béla 100, kisebbek 265 (begyűlt, betelt 5:011) Lei: 365

Antal Márk főigazgató Cluj dunamja javára Löb Vilmos 100, dr. Fürst Oszkár 50, Noszin Mór 50, Lei: 200

Gurahonti Zsidók dunamja jav. naptárakért 120, (begyűlt 1:480) Lei: 120

Pollatsek Samu Iosapel dunamja jav. 3,000 (betelt, begyűlt 5:000) Lei: 3,000

Ghirs de Aireşi Zsidók dunamja jav. Klein Béla, Gründ Satamon Farkas palesztinai utjáról irt napló-jának olvasásáért 51, Pop Fülöp és családja kocsin Tur-dára való beküldésért 240, (begyűlt 2:071) Lei: 291

Tincai Zsidók dunamja jav. Fodorgrün Gyula III. o. t. gyűjt. 225, (begyűlt 712) Lei: 225

Herzl Tivadar halálának 20. évfordulója alk. a „Herzl” erdőbe: Zsidó leányok kertje jav. Viseul de sus : Hager Cili 100, Deutsch Ferry 1.100, gyűjtött („Herzl” ünnepség alk. begyűlt 37 fa) Lei: 1,200

„Hatikva” Egyesület II. kertje jav. Herzl ünnepség alk. Fried H. és Fried Gyula az Aviva Eszter és Hatikva tagjai 1.800 gyűjtöttek (begyűlt 45 fa) Lei: 1,800

Aviva „Herzl” Daj kertje jav. Herzl ünnepség alkalmával Koós Jakab 600, Czödel Izsó 100, Farkas Adolf 100, Noe Nándor 88, Rosenthal Ignác 60, Adelstein Nándor, Weiss Sámuel, Farkas Dávid, Weiss Adolf, Franck Béla, Dux Mór 50—50, Csillag Mór, Rosenzweig M. J. 40—40, Aviva kirándulás alk. gyűjtés 55. Az el-rendelt országos bójt megvált. 435, Aviva „Herzl” gyűjtése : Goldstein Bertus és Bergfeld Dezső esküvője alk. 312, Hirsch Bertus esküvőjén 153, Weisz Gyula Cluj és Rosmann Helén Királyhelmeck Nagykiklodon tartott eljegyzésén 250, Gottlieb Eszike és Schlesinger Izsó

esküvője alk. Gottlieb Mariska és Königsberg Relli az Aviva Ciona tagjainak gyűjt. 312, Schlesinger Izsó, Klein Nándor, Schlesinger Márton 40—40, kisebbek 192, Herzl napon „Aviva” Herzlija 240, Zsidó Leányegylet 240, Sternberger Sarolta, Dux Mór, Biró és Wolf, Dr. Rosmann Bernát, Rosenzweig Testv., Lebovits Zsidi, Farkas Dávid, Cserkészc-sapat, Barissia, Mairovits M. J. 120—120, Biró Laci és Gyuri 80, Weiss Adolf, Fülöp Ali, Franck Zsigmond 60—60, Özv. Székely Aronné 40, többen 180, Aviva „Ciona” gyűjtése : Sternberger József, Hecht Hermann, Rosmann Nagykiklód, Rosenberger József, Hagymási Jenőné, Holländer Károly, Aviva Ciona 120—120, Klein Albert és Berger Erzsike esküvője alk. távirat megvált. címen a Barissia 120, Aviva „Herzl” Hirsch Abraham és veje 120—120, Koós Jakab és neje 50, többen 190, (begyűlt 94 fa) Lei: 6,445

Székely Mihály ig. tanító Alb-julia kertje jav. „Herzl” nap alk. Abraham Izsák medikus gyűjt. Fuchs Nándor, Aviva „Zohora” Löwe Béla, Kereskedelmi Bank, Klein Miksa, Weiss Jenő, Eckstein 120—120, Deményné, Deutsch Arthur 1—100, Bruckmann Samu 60, Özv. Mendel Manóné, Kohn Adolf, Löbli és Steinerherz, Simon Testvérek, Goldner 50—50, Schwartz Adolf, Nussbaum Lajos, Grünfeld Vilmos, Hercz Samu, Grad 40—40, kisebb 739 (begyűlt 59 fa) Lei: 22:90.

Palesztina filmelőadás alk. tiszta jövedelem Reg-hinul-Sásesc 6.100, Dej 5.205 Lei: 11.305.

Templomadomány: Kepecs Samu, Klein Mózes, Salamon Samu 50—50 (150), Oridea-Mare: Többen 50, Caransebes: Hammermann 400, Princ Ernő, Dr. Halb Ernő, Löwenfeld Károly, Markstein József, Radó Lipót 2—200, Pálfi Márton 150, Bloch Zsigmond, Wiener Zsigmond, Millinyi Róbert, Andor Miksa, Stein, Schneider Victor 1—100, Szabó Samu, Weltmann Jenő, Náftali Samu, Steiner Vilmos, Friedmann Ede, Weisz Lipót, Kohn Lipót, Radó Jenő, Merkler Béla, Steiner Vilmos, Kaufmann Samu, Stern Adolf, Stein 50—50, Grünberger S. Géza 40, kisebbek 155 (2.845), Sannico-tau-Mare: Dr. Goldmann 300, Wiener Nánthán 605, Lorencz János, Popper Alfréd, Wiener Oszkár 2—200, Markovits Zoltán 190, Raschofszky Géza 150, Úrményi Lajos 175, Engel Mihály, Kertész Manó, Löber Dávid, Rosenberg Manó 1—100, Iritz János 75, Dr. Terner Vilmos 70, Hirt Ferenc, Dr. Steiner Vilmos főrabbi, Téli József 55—55, Fried Lajos, Singer Sándor 50—50, Piota Jakab 45, kisebbek 625 (3.500).

Toplija: Bermann Márkus kis leánya születése alkalmával 500, Ujhelyi Dezső 200, Gábor Sándor 100 (800) Lei: 7.345.

Sir H. Sámuel és Br. Rotschild aranykönyvi bevezetésére: Lagbaomer napján Gheorgheni estély jövedelme, Vóroci Teréz utján 700.

Teius: Steinberger Elemér, Klein Misi és József Sándor gyűjtése: Nussbaum Mór, Steinberger Hermann 50—50, Hirsch Manó 40, többen 409 (549), Ciáchi-Gár-bau: Kertész Abraham 100 Lei: 1.349.

Értékekért: Teius: József Sándor 45, Oradea-Mare: Dr. Markovits utján 296, Toplija: Ujhelyi Dezső 200. Lei: 541.

Pinkász (helyi emlékönyvi bevezetések) Dr. Kohn Margit és Schwartz Lajos nevére esküvőjük alkalmával Junger Salamon és Kesztenbaum gyűjtése: Özv. Kohn Zsigmondné, Dr. Kohányi Rezső, Dr. Schoor 1—100. Dr. Steinberger, Dr. Markovits Ignác 50—50 Lei 400.

A Keren Kajemot L' Nisrael Erdélyrészi Irodája

Levélkérés: Marosvásárhelyre és teli utra: Székely és Réti Erdélyrészi Butorgyár Részv.-Társ. Butortermék: asztalok, furnirozott kiegészítőket legelőszobában itt szereshetik

Zsák Zsineg Kötél HAVAS DEZSŐ TIMISOARA

Vágott és vágatlan tűzfát vagon, ől- és mázantételekben, egyszerűen meszet, cementet és gipszet legelőszobában szállít a Calcit Művek R.-T. Cluj Str. Dragalina (v. Fellegrári-ut) 9. Telefon interurbán 11—06 Egy m³ oltott mész 400 lej

MILKA SUCHARD TISZTÁN ALPESI TEJ, KAKAO ÉS CUKOR.

Hirdessen az Uj Keletben!

APRÓHIRDETÉSEK

egyszeri kiadásnál egy azó 3.-, vastag betűvel 6.- lej. Leg-
sőbb apróhirdetés 30 lej. Adásikeresőknek 30% kedvezmény

Intelligens urilány bu-
torozott szobát keres eset-
leg teljes ellátással. Leve-
leket „Külön szoba“ jel
igére a kiadóba kér.

Gyógyszertárban állást
keres 3 éves laboratoriumi
praxissal rendelkező fiá-
tal nő, Cím a kiadóban.

Varrógépet, bármily ál-
lapotban és ócska férfi-
ruhát magas áron veszek,
Jakab, Minorita utca 4,
udvarban balra.

10-14 éves urilány k
teljes ellátásra zongora-
használatával elvállalunk.
Fizetést részben termé-
szetben is elfogadjuk.
Szobotka, Str. Jorga (Jó-
kai-utca) 9 7681

Könyvszükségletét az
Uj Kelet könyvosztályá-
nál fedezze! Bárhol meg-
jelent könyvek beszerzé-
sését vállaljuk.

Fiatalember zsidó csa-
ládnál kosztot, lakást kap-
hat. Egyetem-utca 5.,
ajtó 8. 7876

Veszünk mentha füvet,
Acida vegyi gyár Oradea-
Mare, Piata Mihai Vitea-
zul 11/a. 7657

11 éves fiam mellé ta-
nitót keresek. ki chimis,
rasche, gemore tanítást,
esetleg a polgári iskola
II. osztályát is taníthatja.
Özv. Kohn Dávidné, Kú-
ballószéplak. 7682

Fraulein die auch
deutsch spricht, wird in
ein jüdisches Haus zu
zwei Kinnern von 4 und
neun Jahren gesucht. Ja-
cob Scharfstein Arad, Li-
pót-v. 17. 7683

Keresek azonnali be-
lépésre puhafaszakmában
járta német-magyar leve-
lező főkönyvelőt, románul
értők előnyben részesül-
nek. Ajánlatok kéretnek
Fuchs Eisig fatermelő
cimre, Sighetul-Marmatiei.
7646

Szobát keres két egye-
temi hallgató. Cím a
kiadóban.

RASOLOR'
késnélküli bo-
rováló por
★
1/4 kgrm. ára
8 lei

LEBOVITS
Lorbélykészítő,
Sata-Mare
★
Viszonteladók-
nak 5 kg 120lei

Tűzifaapritógépeket

**kőfűrész állványokat,
szállítható motoros kör-
fűrészeket, hasító gé-
peket, teljes tűzifaapritó
telep berendezéseket
fűrészgyári**

**asztalosipari
gépeket**

**kedvező fizetési fel-
tétel mellett szállít**

Mecano Rt.

**fiókja, Cluj, Calea Victoriei 45.
(v. Kossuth L.-u.) Telef. Int. 356.**

*Erdélynek legdusabban felszerelt rövid, nürn-
bergi-, diszműáru és játékaru nagykereskedése*

Nussbaum Testvérek

Târgu-Mureş (M.-Vásárhely) Tel. interurban 200

**ELADÁS CSAK VISZONT-
ELADÓKNAK**

UJ Nagy alkalmi árak! **Praktikus** Nagy alkalmi árak!
Csináltassa itt fehérneműt!
Nem kell Bécsbe menni!
Megnyilt a „Victoria“
férfi- és fehérnemű üzem
Cluj, Strada Regia Maria 24.
Elsőrangú bécsi munkások! Legszébb bécsi modellek!
Hasznos **Olcsó**
Rudolf Mosse 4020

Személyposta — Gőzhajók

**Havre és Szt.-Nazaire-ból
Cuba és Mexiko
New-York és Canadába.**

**Felvilágosítások és jegyek:
„SARNIA“-nál**
Bucuresti, Rador 1572
Pasagiul Comédia

Férfikalapokat

fest, tisztít, formál és vasal

**Fehér István kalaposmester,
Cluj, Unió-utca 21. Redout.**
Postai megrendelések is eszközöltnék!

Anton Rosenzweig
librarie Zsidókönyvkereskedés (Buchhandlung) CLUI
Piata Mihai Viteazul 37-38. [v. Széchenyi-tér]
Alapítva 1890. Saját ház.
ספרים חנוכה
Detail — Anglo.
עשרות נאדר אינד זילבער-ארמען!
Mindenféle fordításu imakönyvek egyszerű és díszkötésű
Selyem és gyapjú Talcsok nagy raktára!

Betonkeverőgépek

valamint az összes cementipari gépek,
u. m. cementtöcserepek, betontéglák,
üreges betonblokkok, cementterazzo, gra-
nitoid, járdalapok gyártására kézi és erő-
hajtásra berendezve, formák, betoncsövek,
kutgyűrűk, lépcső és egyéb építési anya-
gok gyártására. Teljes asbestcementpala-
gyári berendezések, 1-a cementfésztékek
stb. stb. raktárról azonnal szállíthatók.

MODERNA

Építőipari Gépek és Radiátor Rt.
Brasov, Kis ucca 12.
Árlapok és költségvetések díjmentesen!
Mielőtt cementiparigépeket vásárol, kér-
jék raktárunk megtekintését

LÁDAGYÁR

Mindennemű ládákat és fadóbozokat össze-
szegezett és szétszedett részekben meg-
rendelésre azonnal készít és bár-
hova szállít a legolcsóbb áron
Sajovics és Lebovits fakereskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernăuți (volt Kaján-tól-nt) 1 sz

Használjunk kizárólag

PLANTOL

**legjobb növényzslrt, mert ez
tisztá, egészséges és klados!**
Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi
főrabbi felügyelete alatt készül, szigoruan
ortodox rituális előírás szerint.

Képviselei: HIENZ VILMOS Cluj

Hirdetések

e lapban a legeredményesebbek

SZERKESZTŐ
HIVATAL
Cluj-Kolozs
L. Pop, (B)
Telefon:
és kiadó
Zs. N. Sz
A kézirat
szerkesztő
szendők. Ké
adur

1924 aug

Égész
valamelyi
szélnék, a
területet
szek". Az
ros képek
gatiak tu
tibusakb,
főddarab
ben igaz
Balkánre.
csak azo
lyek a
ez elég
el nap,
puccs hie
enyhébb
holnap ot
bandák t
alban k
tárt. Oly
aludt vul
dóan felsz
legcsendes
fénylő pa
Az eu
nem sek
jöllehet n
és gazdas
Tulajgosa
és a kis
konferenc
szélszende
lem n os
Az orosz
elintézve,
oly közv
évekkel e
szeljet
szerződés
produktur
sajt, szin
teri az o
mentumol
édeklőde
kén felé
után a ba
nagyok b
békéjét.
etnográfia
van megv
a kulturá
gultságok
Ma csak
területen,
mint husz
egymásra
smelyekne
a mai pol
shol hieci
a hrvát,
egy állam
ehhez has
keleti orsz
Az álla
semmivel
belső hely
dasági elé
derek zav
ját. Hol a
európai t
látják az
lehetséges
golások m
naiv javas
pett elő u
tömdíteni
e javaslat
hangja,
croszorezág
el is utas
latát a J